

ادبیاتی

برہمی

دار الفنون

الاسیاق والکتاب

تاریخی ، اجتماعی ، دینی ، فلسفی

آگستوس — ۱۹۲۶

شہزادہ ہاشمی — اوقاف مطبعہ سی

۱۹۲۶

درزی مذهبی

۲

قیامت کوفی — جنت و جهنم ، حساب و عقاب کی امر آخرتہ تعلق ایدن خصوصاً تدم درزیر اهل ادیانہ مخالفت ایدر لر . بوکائاندن باشقا هیچ بر عالم قبول ایتدکارندن قیامت ، جنت ، جهنم ، عرش و کرسی ، حساب و عقاب هب بو عالمده در . قیامت رسالہ لبلاغ والنہایده مذکوردر .

حزہ قیامتک و جزا کوننک کندیسنک مشرکار علینہ قیامی دیمک اولدیفنی بیلدی ریور . نته کیم « الاعذار والانذار » رسالہ سنده « صوری اوفورون بن ایم ، بعث وحشرونشر صاحبی بن ایم ، بن مولانانک صراطییم ، دیور .

قیامت کوننده حاکم بامره درزینلرک اعتقادلری وجهله ظهور ایده جک [۱] ، قیامت قویمه دن اول بر طاقم علامات چیقہ جق در . بونلرک باشلیجه سی ماسبقده حاکمک آغینی بندنده ذکر اولونمش ایدی . بوراده یالکنز معلم خادع عد اولونان مسیح دجال حقنده عصر سعادتک حمزه سی اولان سلمان فارسی به اسنان اولونان بر بیت ایله یا جوج ومأجوج حقنده نه دوشوندکاری بیان ایده جکینز :

حاکمک اوغلی و خانی علی ظاهر لاعزاز دین الله موحدلرک ، حمزه طرفدارلرینک دشمنی ایدی ، مسلمان ایدی ، دین مبین احمدی به خدمت ایتک املنده ایدی ، بو بایده مسلمانلر طرفندن ده یاردم کور یور ایدی؛ تامیدی سنه مسلمانلغه چالیشمش ایدی ، ارتیق اهالی مقتنائک شهادتنه اینا عیوب کاملاً تکرار مسلمان اولمش ایدی . بو کامینی موحدلر علی ظاهری کذاب و دجال عدایتدی لر . « علی ظاهر دجالدر ، یدی سنه محنتی اوز آتمشدر . دجالک طرفدارلری موحدلردن برجم غفیری اولدر دیلر : قادیئلرینی ، چو جقلرینی اسیر ایتدی لر . نه کوچوکنه

[۱] دائرة المعارف :

التهیات مجموعہ سی صانی ۳

سرحمت ، نه بویوکنی عفو و مغفرت ایتمدیله. بو محنت عظیمه یه انجیلک بر جوق برنده اشارت
واقع اولدینی کی سلمان فارسی نك قولنده ده اوکا اشارت واردر :

فكان دجال القيامة أعورا ❖ قد سارفي يوم الكريهة من حلب
والروم اجمع عونوه وهو الذي ❖ لاشك امورها الجزية والحرب

یعنی قیامت دجالی بر کوزلی اوله جق، کدر و محنت کوننده حلبدن حرکت ایده جک ،
بوتون روملر اونک طرفه کچه جک ؛ بوندن مقصوده یالیکز جنک و جزیه ، حرب
و ضرب اوله جق در [۱]

حلب اهالیسی مقتنی زماننده موحدلر دمشق اولان بر کذابه مظاهرت ایتملر ،
موحدلره قارشی روملر ایله برلشمشله ایدی [۲]

۲ — یا جوج و مأجوج تام ایکی بچق ملیون عسکرله مککه کله جکله، ارتسی کونی
علی الصباح حاکم بامره اولره بیت شریفک رکن یمانینده تجلی ایده جک، انده کی سیف مذعب
ایله خلقی تهیدید ایدوب سوکرا قلیجی حمزه نك الیه ویره جک، حمزه ده کلب ایله خنزیری [۳]
اولدیرد کدن سوکرا کعبه نی بیقاجق، بوتون دنیا نك حکومتی منحصرأ درزیلره ویره جک،
بقیه ناس رعایا حکمنده استخدام ایدیله جکدر .

ایشته قیامت بودر . اولجه ده ذکر اولوندینی اوزره قیامت کونی یالیکز درزی دینی
نصرت کوره جک، باشقا دین ابطال اولونه جق، بویه جه هر کسک نصیبی تعیین اولونه جق ،
یالیکز درزی اولان کیمسه رفاه دائمه قاله جق در . بونلرک قلیبلرندن بغض و عداوت
یعنی تنزیل و تأویل ، ناطق و اساسک شریعتلری چیقه جق ده هب قارداش اوله جق لر ، تختلر
اوزرنده قارشی قارشی یه قوریللا جق لر در .

بویاندن ا کلاشیلدینه کوره درزی دینده مختلف رتبه لر، درلودرلو مقاملر واردر [۴].
رعایا حالنده بولونان بقیه سیوفه جزیه وضع اولونه جق، هر برلرینک علامات فارقه لری
بولونه جق ، ویرکیدن نه کوچوک ، نه بویوک ، نه کنج، نه اختیار، نه ارکک، نه قادین، خلاصه
هیچ بر فرد قوریتله میه جق در. مثلامت محمدیه نك یهودیلری اولان سنیلرک علامات فارقه سی
یکرمی درهم آغیرلننده قورشوندن قولالقرنده ایکی حلقه صول یکلری قری رنکننده بویالی

[۱] مجری الزمان [۲] Exposé - Abrégé

[۳] کلب ایله خنزیردن مقصد ناطق ایله اساس در. ناطق شریعت ظاهره صاحی، اساس شریعت

باطنه صاحی در .

[۴] دائرة المعارف

اوله جق ، کندیلرندن ایکی بچق آلتونده ویرکی آله جق در . امت محمدیه نك نصاراسی اولان شیعه نك علامات فارقه سی ده قولاقلرنده اوتوز درهم آغیرلغنده دمیردن ایکی حلقه ، صاغ یئگری سیاه بویالی اوله جق ، کندیلرندن اوچ بچق آلتون ویرکی آله جق در . امت محمدیه نك منافق لری اولان یعنی موحدیندن ایکن ارتداد ایدنلر ایسه قرقر درهم آغیرلغنده قولاقلرینه سیاه جامدن معمول پارچه لر آصیله جق ، باشلرینده تیلکی دریندن کلاه بولونه جق ، البسه لرینک کو کسلرندن یوقاریسی بویالی اوله جق ، بونلرک هر برلرندن سنوی بش آلتون ویرکی آله جق در . علامات فارقه اولتی اوزره قولاقلرینه آصیلان لوحه لر هر سنه دیکشیدیر یله جک در . [۱]

ایشته بو کون یوم الواقعه ، یوم الندامه ، یوم ویل ، یوم خسراندر . بو کون شرایع قدیمه ابطال اولونه جق ، دین توحیدی منصور و مؤید اوله جق ، مولانا یه هرلسانجه عبادت اولونه جق ، بوتون مجالس و محافده « لمن الملک الیوم .. » دیه ندا اولونه جق ، هر طرفدن ح قادر ، قوی ، منتقم اولان مولانا الحاکم در ، آوازی رفع اولونه جق ، بو کون هیچ یرفرد معذور اولیه جق ، هر کس استحقاقنه کوره معامله کوره جکدر .

یوم الدین حقنده کی سؤال وجواب یوقاریده ذکر اولونمشدر . مسلمانلر ایله خرسیتیانلرک آدی تزییل و تأویل در . نته کیم شو سؤال وجواب اوکا دلالت ایدر :

س — مسلمانلرک آدی نه در ؟

ج — تزییل در .

س — خرسیتیانلرک آدی نه در ؟

ج — تأویل در ، چونکه خرسیتیانلر انجیلی تأویل ایتدیلر ، مسلمانلر ده قرآنک سمان خزولنه اعتقاد ایدرلر .

س — حاکم دین توحیده یابانجی اولان دین صاحب لری حقنده نصل جزا و یره جک ؟

ج — اولنری دورت قسمه آیره جق : خرسیتیانلر ، یهودیلر ، مرتدلر و یا کافرلر . موحدلر .

س — بو قسملرده نصل آیره جق .

ج — خرسیتیانلر نصیریلر ایله متاوله ، یهودیلر مسلمانلر ، مرتدلر و یا کافرلر دین

هولایی ترک ایدنلر در .

نصیریلر ایله متاوله خرسیتیانلر کبی اهل تأویل ، مسلمانلر یهودیلر کبی اهل

تزییل در . مجوس مرتدلر ده داخل اوله یله جکدر . [۲]

[۱] Exposé

[۲] Exposé دائرة المعارف ، التلید .

اعظمه التصاق پیدا ایدر، آرتیق کوملک دیکشیدیرمک دورینه دونمز، امام حمزه نك يوم جزاده ظهورینه منتظر اوله رق قایلر، يوم جزاده اونکله برابر ظهور ایدرک اونک سرداشندن اولور. بوکالاتی احراز ایدنلره «منازل عالیہ سبحانی، اعراف سکنه سی» [۱] دیرلر. بوراسی مقدس ذواتلر قرار کاهیدر، نفوس زکیه نك یوردی در، حمزه مقرر قدس در [۲]. مقتنی «تمیز الموحدين الطائعين من حزب العصاة الفسقة النا کثین» رساله سنده اهل توحیددن اولمیان اهل تاجیده «فاخسأوا ایها الله لکة!» خطابیله باشلا یه رق اهل توحیدک سعادت و غلبه ونصرتی ایضاح ایدیور [۳]

بعض آثارده بیان اولندیغنه کوره درزیلرک اولیا عد ایتدکلری کبار عقالدن [۴] بری وفات ایدنجیه روحی چین طرفلرینه کیدوب اوراده باشقا برقالبه حلول ایدر ایش، بوکا مبنی چین طرفلرنده پک چوق ولیرلی وار ایش.

۲ — حلول جناب حتمک هر مکانده قائم، هر لسان ایله ناطق، اشخاص بشر به دن برشخصده ظاهرا اولمهی در. حلول مذهب لره کوره درلو درلو ایضاح اولونور: درزیلره کوره هویت الهیه هر عصرده برقالبه کیره رک چوق کره بو عالمده ظهور ایش، نهایت خاکمه تجلی قلمشدر.

یوقاریده ذکر اولوندیغی اوزره باری سبحانه نك اون دانه معامات ربانیه سی وار ایدی، ظهور و بطون، تجلی ایتک، مستور قالمق متحد اولمغله بر زمان المنصور، بر زمان المعز، بر زمان العزیز، بر زمان الحاکم نامنده بولونمق هویت الهیه نك وحدتنه منافی اولماز. بوکامبنی هویت الهیه حاکمدن اول بابالرنده ظهور ایش ایدی. «کل يوم هوفی شأن» منطوق منیفی کندی آرزولرینه کوره آله رق هویت الهیه هر عصرده برقالبده بولونیور. حاکم هر بر عصرده برقالبده بولوندیغی کبی قائم الزمان، امام الزمان حمزه ده هر بر عصرده برقالبده بولونمغله بر زمان شطیل، بر زمان شعیب (علیه السلام)، بر زمان سلیمان بن داوود (علیهما السلام)، بر زمان قتیاغورث، بر زمان مسیح حق، بر زمان ده سلمان فارسی نامنی آلمشدر. نبی کریم اودر، ابن الله اودر. قرآن مبین حقیقت حالده سلمان فارسی نك سوزیدر، محمد (علیه الصلاة والسلام) اوندن اخذ ایشدر.

بعضی آثارده کورلدیکی اوزره درزیلرک اعتقاد ایتدکلری اله مستثنی و عالی بر وجود

[۱] اعراف تبیرات قرآنیه دندر [۲] رساله الفیبه، دائرة المعارف، التلید Esepósé،

[۳] Exqosé

[۴] عقال جهال مقابلی اولوب عاقلک جمعیدر.

خرستیانلر، ایله یهودیلرک جزالری ده مرتدلرک جزالری کی اوله جق ایسه ده هر حاله
داهاخفیف بر صورتده اوله جق در [۱].

قیصه سی حمزه موحدلردن باشقا بوتون اهل دیانک آللرینه تمغا اوره جق ، درزیلردن
باشقاسنی درلو درلو تحقیرلره اوغمراده جق ، سنیلر ایله یهودیلر ، شیعیلر ایله خرسیتیانلر ،
مرتدلر ایله مجوسیلر برطوتیله جقدر .

سنیلرک اعتقادلری وجهله قبرده کی منکرونکیبرک سؤالی ده درزیلره کوره عقل اولان
حمزه ایله نفس اولان وزیر نانی نک سؤالری دیمکدر .

تناسخ و مهول — غلاة شیعه نک بدعتلردن اولان تناسخ ایله حلول درزیلر ده
واردر .

۱ — « الاسرار و مجالس الرحمة للاولیاء والابرار » رساله سنده تناسخ مذکوردر .
تناسخ روحک بر بدنن دیگر بر بدنه انتقالی دیمکدر . بوماهیته بولونان تناسخ ، کیفیتی
اعتباریله مختلف صورته ایضاح اولونیور . درزیلر عننده درزی روحی ینه درزی روحه
انتقال ایدر؛ روح ویا نفس اصلا تغیر ایتمز ، فقط اشکال خارجیسی تغیر ایدر طورور .
وزیر نانی اسماعیل تیمی نک بیاناتنه کوره انسانیله اوچ قسم بولونور : عقل ، نفس ،
جسد . عقل ایله نفس جوهر ، جسد عرض در . جسد برقیص — کوملکدر . نفوس
برقیصدن دیگر برقیصه انتقال ایدر . اولمک کوملک دیکشدرمک ، برقالبدن دیگر قابله
کیرمکدر . « اولمک یوق ، کوچک وار » . انسان کوملک دیکشدر طورور . عدد مخلوقات
هر زمانه ، هر مکانده بردر . نه آرتار ، نه ا کسایر . چونکه ارواح بشریه حمزه نک نورندن
متشکل در . بونلرک کولکلری ثابتدر ، عصرلر ، دورلر دوام ایتدکجه اونلردن نه بردانه سی
آرتار ، نه بردانه سی ا کسایر . یالکز ا کتساب ایتدکلری خیر وشر مقدارینه کوره درلو
درلو صورتلرده ظهور ایدر . بوکامینی حمزه « کشف الحقائق ده » ناطق اول « ناطق اخیرک
عینی در ، دیمشدی . هر روح اوقات مختلفه ده ظهور ایتدیکی کوملکده ، قابله کوره مختلف
شکل آلیر . عذاب و عقاب داها دون بر کوملک کیمک ، داها عادی بر قابله کیرمکدر .
بر کیمسه وفات ایدنجه اوکا بدل باشقا بری یارادیلیر .

نفس درجه کماله ایریجه کوملک دیکشدرمکدن کسایر ، قابله دیکشدرمکده ، کوملک
کیمکه احتیاج قالماز . ارتیق امام اعظم اولان عقل کلی ایله برابر بولونور . موحد بومرتبه
عالیه کالیه ینه انجاق ادوارک نهایتنده واصل اوله بیلیر . درجه کالیه ینه ایریشن موحد امام

اولش ایدی. نته کیم قرآنده بومقامده [ومن کل شیء خلقنا زوجین [۱]] وارد اولمشدره. اسماعیل تمیمی کربک بوآیت کریمه ایله کربک « فضررب بینهم بسورله بان باطنه فیه الرحمة وظاهره من قبله العذاب » [۲] نظم جلیلی ایله برنجیجی وایکنجی معنائک یعنی تنزیل ایله تأویلک، ظاهر ایله باطنک، ناطق ایله اساسک مقصود اولدیغنه؛ ظاهرک وصاحبی اولان ناطقک عذاب ایدوکنه، باطنده و تأویله هر نه قدار بر رحمت وار ایسه ده باطنک عین رحمت اولیوب بلکه باطن رحمته دلالت ایتمکله اوچنجی بر قسم اولان رحمتک، باطن محضک مطلوب اولدیغنه انتقال ایدیور. ایشته بویله جه اوچ نوع حاصل اولویور: مسلمان، مؤمن، موحد. شریعت ظاهره صاحبی اولان، دیگر بر تعیر ایله ناطق اصحابی اولان مسلمان، شریعت باطنه صاحبی، تعیر آخر ایله اساس اصحابی اولان باطنی مؤمن؛ هر ایکی شریعتی آتوب حمزه نیک شریعتی طوتان موحد اولویور. تنزیل صاحبی کافر، تأویل صاحبی مشر کدر [۳]. دعوته اجابت ایدلره مستجیبین دیزلر [۴]. حمزه یازدیغی رساله لرده « هادی المستجیبین المنتقم من المشرکین بسیف مولانا» تعیر لرینی قوللا نیلیر ایدی. آرتیق حمزه نیک شریعتی شریعت توحیدیه، تنزیل و تأویل شریعتی شریعت تلحیدیه اولویور ایدی. درزیلر اشیا و اشخاص آراسنده دائمی ضد کوز تمکله شریعت توحیدیه ایله شریعت تلحیدیه بی برینه ضد بر شریعت بیلیورلر. بویله جه مذهب لاهوتی نیک ظهورینه قدار چار پيشوب دورا جق لرینی اعتقاد ایدیورلر. شریعت توحیدیه به شریعت روحانیه، شریعت تلحیدیه به شریعت جسمانیه و ناموسییه دیورلر. بونک کی حدود توحیدیه مقابل اشخاص تلحیدیه ذکر اولونیور. حمزه ظهورینک ایکنجی سنه سنک جهادی الاخره سنده یازدیغی « التزیه » رساله سنده بش بویوک حدود توحید ایله اوکا مقابل بش بویوک حدود ضد، اشخاص تلحیدیه ذکر ایدیور، حدود توحیدیه حدود خمسدرکه اونلره ائمه، ملائکه رسل و انبیا اطلاق ایدلر [۵].

اشخاص تلحیدیه و یا حدود ضده بشدر: عبدالرحیم [۶] بن الیاس، عباس بن شعیب، داعی ختکین، جعفر ضریر، قاضی احمد بن العوام. عبدالرحیم ناطق در، محمدر (صلی الله علیه وسلم) عبدالرحیم بن الیاسه خطاباً یازمش بر رساله واردر، حمزه بورساله سنده حاکم

[۱] والدرایات سورمه

[۲] حدید سورمه سی.

[۳] رسالته الشمعة - Exposé

[۴] مستجیب تعیری ده تعیرات قرآنیه دندر

[۵] مجری الزمان، رساله الشمعة

[۶] مهواً یوقاریده ابراهیم دوشمشدر.

جسمانی به حلول ایدنجه کندیلری او وقت دنیا به حاکم کسپله جکر ، هر فرد درجه سنه کوره املاک صاحبی اوله جق ، بو حال ده انجق جزا کوننده واقع اوله بیله جکدر .

فرصه رابع — شیمدی به قدر ذکر اولونان اوچ فرض ایله بونلره متفرع اولان خصوصات هب وظائف اعتقادیه به ، درزیلرجه مؤمن به اولان شیلره عائد ایدی . فرض رابع ایسه وظائف اخلاقیه به احکام عملیه به عائد اولوب بوظائف تعهد ایتمکدن باختر . وظائف اخلاقیه باشلیجه ایکی وظیفه به آریلیر : وظائف سبعة ، وظائف سائره .

وظائف سبعة — وظائف سبعة دعائم سبعة تکلیفیه ویا ناموسیه دیدکاری ارکان دین اسلام یرینه اقامه اولونمشدر . دعائم سبعة شونلردر: کلمه شهادت ، نماز ، اوروج ، زکات ، حج ، جهاد و ولایت . ولایت شیعیلر عننده رکن دره حضرت علی به محبت ، اعداسندن برات درکه بوکا « تولى ووتبری » ده ده نیر .

حمزه اهل سنتک شریعتنه تنزیل ، باطنیه نك شریعتنه تأویل شریعتلری ؛ اهل سننه شریعت ظاهره اصحابی ، باطنیه یه ده شریعت باطنیه اصحابی دیور . حاکمک ظهوری ایله باطن محض ظهور ایتمکله هرایکی شریعتک حکمی قالمیور . حمزه کندی شریعتی هرایکی شریعته فائق کوریور ، کندی شریعتی و مذهبى بيلمک اک مهم بر عام اولویور . وزیر نانی اسماعیل تمیمی حمزه نك ظهوری سنه سنک اوچنچی محرمنده یازدینی « تقسیم العلوم » ده علومى بش قسمه آریور : ایکسی دینه ، ایکسی طبیعته ، عائد اولویور ؛ بشنچی قسمی علومک اک اعلاسی اک شانلیسی ، اک عظمتلیسی در ؛ حقیقی عام بودر ، مقصود بودر ، دار دنیا بو عام سایه سنده دورور . مولانا حاکمک امری اولان حمزه بو عام سایه سنده اهالی آره سنده ظاهر اولور . بو عام بردر ، بوزولمز . اکسیلمز ، تجزی قبول ایتمز ، نابید اولماز . ایکی علم عام ظاهر ایله عام باطندر . دیکر تعبیر ایله تنزیل و تأویل علملری در [۱] . بو ایکی عام مختلفدر ، بر اوله ماز . عام ظاهر نطقیه عائددر ، نطق ، ابراهیم ، موسی ، عیسی ، محمددر (علیهم الصلاة والسلام) . آدم (علیه السلام) بونلردن خارجدر . چونکه قرآنک ناطق اولدینی اوزره اهل عزم دکیلدر . اولوالعزم بش ناطقدر ، بونلرک هریری اساسلرینه اشارت ایتمکدن صوکر ؛ انتقان ایتملر ، هراساس ناطقک کتیردیکنی تأویله قیام ایتمکله ناطق ایله اساس بر چفت

[۱] تنزیل و تأویل تعبیرات قرآنیه دن ؛ اصطلاحات اسلامیه دندر . شریعت منزله نصوص جلیله به ، شریعت مؤوله اجتهادات فقهیه به مسند احکامدر . صفین حربنده عساکر مرتضادن بری شوفی سویله مش ایدی : « نحن قتلناکم علی تأویله کا قتلناکم علی تنزیله — بزسی شمدی اجتهاد علی ایله قتل ایدیورز ، نته کیم بوندن اول احد غزوه سنه نص پیغمبری ایله اولدرمش ایدک » دیمک اوله جقدره

اصطلاحات اہل سنتہ کوڑہ ناصبہ حضرت علی بی قدح ایڈنلرہ، شیعہ اصطلاحنہ کورہ شیخین حضراتی تولى ایڈنلرہ دہ نیرہ۔ اہل بدعت اہل حدیث وائرہ خشویہ دیر . کذاول خشویہ افظی رئیس اہل اعتزال ابن باب طرفدن ابن عمر رضی اللہ عنہما حقندہ سویلنمشدر . الصبحۃ الکائتہ [۱] تأویل و تنزیل و یا سنی و شیعیلر آرہ سندہ برچارشنبہ کونی وقوع بولان قتالی حا کیدر . حمزہ طرفدن ایکنجی سنہ ظہورندہ شعبانندہ یازلمش ، بوکونہ « الکائتہ » کونی دینمش ایدی؛ بورسالہ نشستکین اصحابنہ قارشى ایدی .

حمزہ ایلمک ظہور ایتمدیکن اشادہ [صفر ۴۰۸] دہ یازدیغی « التقص الخفی » اثرندہ دعائم تکلیفیہ ناموسیہ نک نقض و نسخ اولوندیغی اعلان ایتمدی .

شیعہ عالمندہ طوغان ، باطنیہ نک باطنی اولان درزیلر فرق غالبہ شیعہ دن ، باطنیہ دن چوق مستفید اولمشر ایدی . قیامت ، جنت و جهنم ، عرش و کرسی کبی معانی شرعیہ تمامیلہ مادیلشدیکي کبی وظائف دینہندہ تمامیلہ معنویاتدن تجرید ایلمش ایدی . فقط بوتیدل آتی دہ کیل ایدی . اسماعیلیہ نک وسائر تأویل طرفدارلرینک بونلرہ بک چوق خدمتلری سبق ایتمش ایدی .

صلاة ، زکات ، صوم ، حج کبی ارکان دین تمامیلہ وضع اصلیسندن چیقارلمش ایدی . مثلاً صلوات حضرت علی ایلہ اوکا محب و تابع اولانلر آرہ سندہ بر صلہ و رابطہ محبتدن عبارت عهد مألوف دیمک ایدی . « ان الصلاة تنهى عن الفحشاء والمنکر » نظم جلیلندہ کی حیاسزاق ایلہ کوتو ایشلردن مقصد ابو بکر ایلہ عمر (رضی اللہ عنہما) اولمغله حضرت علی بہ اتصال پیدا ایڈنلرک قلبندہ شیخین حضرتانک محبتی بولنہ میہ حج ایدی .

زکات دہ تولى ایلہ تبریدن عبارت ایدی : حضرت علی و اولادینہ محبت ، ابوبکر و عمر و عثمان حضراتی ایلہ اونلرہ اتباع ایڈن بقیہ اصحابہ بغض و عداوت دیمک ایدی . صومہ صمت دہ ذیلر ایدی . اوتوزکون رمضان حضرت علی نک اوتوز عدد حدودی دیمک اولوب بونلری بیان کیسه نک سکوت ایتمہ سی لازم ایدی . آتیا بیان اولونہ جنی و جهله حج و سائر دہ بوتون بو یولده تأویل اولونیورایدی . روایتہ کورہ متاولہ نک دہ یو یولده تأویللری وار ایدی .

متاولہ سوریه دہ بولونان شیعہ در . ولایت یعنی تولى اہل بیت و تبری اصحاب عقیدہ سی ارکان شیعہ دن اولمغله تولى نک ایچ یوزی اولان تبری اہل سنت آرہ سندہ

حقتده ولم یلد ولم یولد . ولم یکن له کفوا احدہ دبیہ رک حا کک باباسی ، اوغلی ، عموجہ سی ، دایسی اولدیغی ، بوکی اوصافدن منزہ اولدیغی درمیان ایدیور . عبدالرحیمہ امیر المؤمنین اولان حا کک عموجہ ، زاده سی اولدیغی آغزہ آلاماسنی تذبہ ایله یور ، مخاطبه و مکاتبہ انساننده « سلام الله علیه » دینہ مسنی ، چونکہ اللہک (حاشا) حا کک قولی اولدیغی ده علاوه ایدیور . عبدالرحیم بن الیاس ولی عهد مسلمین لقی ایله لقبدر .

ولی عهد مؤمنین لقی ایله لقب اولان عباس بن شعیب ده اساسی در علی بن عبدمناف [۱] (رضی الله عنه) در . بوایکیسنک متملری ، داعی ختکین درکه اوده ابوبکر (رضی الله) در . لاحقری جعفر ضریر درکه بوده عمر بن الخطاب (رضی الله) در . بوایکیسنک دوننده قاضی احمد بن العوام وارد درکه اوده عثمان بن عفان (رضی الله) در . بو بشی حدود شریعت ظاهره در . بونلر هپ روحسز قالبدر . چونکہ روح حقیقی توحید مولانای اقرار ، اونک عبادتنه قیامدر . بو بشی ایسه مولانک قدرتی منکر در ، نعمنه نانکور در ، عبادتنه مشرک ، اصول دینی جاهلدر . بو بش ذات یوقاریده ایام حا ککده یا ککش تلقینانده معلم اولوق اوزره ذکر اولونمش ایدی . ایشته حمزه رساله سنده اسبابی بویله ایضاح ایدیور . تنزیل اوامر دینہ بی شدتلی بر صورتده تطبیق ایدیور ؛ انسانلری ابدست ، نماز ، زکات ، اوروج ، حج کبی آغیر تکلیفلره صوقیور ؛ بالعکس تأویل اوامری نقض ایدرک بر رمز قیلور . تنزیل ناطق قانونی ، تأویل ایسه اساس قانونی در . بو ایکی قانون مصرده فاطمیلر زماننده بر برینه مسابقت ایدر جه سنه دوام ایدیور ایدی . هر نه قدر فاطمیلر اساس قانونی طرفداری ایسه لرده مصرده بولونان سنی مسلمانلر حقتده مسامحه ده یولونیور لردی . بر طرفدن مذهب اسماعیلیه ، دیگر طرفدن اهل سنت مذهبی ، مذهب مالکیه و شافعیه تعلیم اولونمقده ایدی . علماء اسماعیلیه فاطمیلرک تأسیس کرده سی اولان جامع ازهرده تدریسه قیام ایدرلر ، جمهوری مذهب اسماعیلی به جذب و جلب خصوصنده صوک درجه غیرت ایلرلر ایدی . حال بوکه مذهب مالکیه و شافعیه جمهورک قلبنه ایجه یرلشمش ایدی . علماء مالکیه و شافعیه مصرک اسکی جامعلرنده دائم تدریسانده بولونور لردی [۲] حا کک مذهبی مصرده ، عربستانده ، سوریه ده ، ایرانده شایع ایدی [۳] .

باطنیہ نک قونفرانسلی ، مجلسلری وار ایدی [۴] . باطنیه اهل تنزیله ناصبه ، حشوبه ظاهره دیر ایدی .

[۱] ابی طالب برنده بویوک باباسنی ذکر ایدیور .

Exposé [۴]

Abrégé [۳]

[۲] تاریخ الشریع الاسلامی

بر عدالت اولدیغنی قبول - قیامت و قیامتدن سوکرا اولان ثواب و عقابی تصدیق .
 بونلردن سوکرا دین و دنیا به عائد اولان سائر معاملاتده اخوانی تصدیق در . [۱]
 قیصه بی صدق اولان عالم دینی به ایمانده ، ثانیاً معاملاتده در . « هر کیم موحد قارداشته
 یالان سویلر سه داعیسنه قارشی یالان سویلر مش ، داعیسنه قارشی یالان سویلرین امانه
 قارشی یالان سویلر مش ، امانه قارشی یالان سویلرین مولانا به قارشی یالان سویلر مش اولور .
 مولانا به قارشی یالان سویلرین خائب و خاسر ، غضبه دوچار اولور - حمزه [۲] صدق
 صله ، ضدی کذب قطعیده ، ایلدیشکی کسمک در . صدق صلاته عوضدر . چونکه
 معبوده ، امامه ، حدوده ، حروف صدقه اخوانه صله در . بونک کبی حکمت شریفه بی
 تصدیق ایدن حقایقه ؛ انتقال نفسی تصدیق ایدن اعمال صالحه به ، قیامت تصدیق ایدن
 ثوابه ، اخوانی سوزلرنده تصدیق ایدن افعالنده اوکامتصل اولور . صدق بش معنایه
 دلالت ایدر : اله صدقه ، توحید صدقه ، امام صدقه ، حروف صدقه ، فرقه صدقه .
 اله صدقه دلالتی شویدر ؛ صدق حساب جل ایله (۱۶۴) ایدر . بونلرک طقسان
 طوقوزی حد امامتدر . ناطقک « اللهک طوقسان طوقوز اسمی واردر ، بونی صایان جنته
 داخل اولور ، سوزی ایشه بورایه اشارتدر . امام توحیدک طوقسان طوقوز داعیسنه
 بیان دعوت امامک حقیقه داخل اولور . آلتش عددی جناح ایمن ایله جناح ایسیرک
 اوتوزر داعیسنه اشارتدر . دورت عددی حدود علویه به دلیل در : یوز آلتش دردی دولدور مق
 ایچین بر عدد قالمشدرکه اوده توحید صدقه ، وحدت حا که رمزدر :

۹۹ — امامک داعیلری

۶۰ — جناح ایمن ایله جناح ایسیرک داعیلری

۰۴ — حدود علویه [ذومعه ، ذومصه ، کله ، باب]

۱۶۳

۱ — اله صدق ، وحدت حا کم [۳]

حمزه نک اصحاب و نقیاسی ، اعیان و انصاری (۱۶۴) کشی اولمغله در زیلر حساب جمله ،
 ابجد حسابنه عقیده لرینی بنا ایدیورلرده صدق و مشتقاتی « س » ایله یازیورلر .

[۱] Abregé - Exposé - مجری الزمان - النقط والدوائر

[۲] التلید

[۳] Abregé - Exposé

هر برده اظهار اولونه میوردی . بوکا مبنی سوره ده کی شیعه توی بی اظهار ایتمکله متولیه
ومتوالیه ناملرینی آلمشردی که جمعی متاوله کایر .

نصیریته نکه ده تأویلاتی وار ایدی . بش وقت نماز اسماء خمسہ [علی ، حسن ، حسین ،
محسن ، فاطمه] بی یاد ایتمک ، اوروج اسراری کتم ایتمک ، حج ده مشایخی زیارت
ایتمک ایدی .

خلاصه ظواهر کتیباً دفع اولونمش ، یرینه بواطن قائم اولمش ایدی . برر تأویل باطنی
اولان بو معنار بر کره دها تأویله اوغرایه برق ظاهر و باطن معنار ابطال اولونمش ،
حاکمک تجلیسی ایله باطن محض ظهور ایتمش ، عبادت عدمه بدل ، عبادت موجود قائم
اولمش ، جنت دعوت هادیه ایله تکالیفدن خلاص ، جهنم ایسه اعمال شرعیه ایله حامله
اولمق معنارلنده قبول اولونمش ایدی .

حزبه نقض خفیدن یدی آی صو کرا رمضانده یازدینی « بدوالتوحید لدعوه الحق [۶] »
اثرنده نقض اولونان دعاهم سبعة یرینه وصایای ویا خصال سبعة نکه فرض قیلدینی بیان ایتمش
ایتمش ایدی .

« الجزء الاول من السبعة اجزاء » رساله سی برنجی وصیتی محتوی در . مع مافیہ پاتی
دولاقرووا برنجی وصیته بدل اوچنجی وصیتی ذکر ایدینور . [۲]

وصایا ویا وظائف سبعة شونلردر : صدق لسان ، حفظ اخوان ، ترک عبادت عدم و بهتان ،
ایلیسلردن تبری ، توحید حاکم ، حاکمک فعلنه رضا ، حاکمک امرینه تسلیم نفس [۳] م
وصایای سبعة ده قادین واراک مشترکدر ، آریجه قادینلر حقنده متهم وصایا وارددر .
۱ — صرعه لسانه — دیک دوغروانی دیمکدر که دیکر وصایانک اک مهی در م
دوغرولوق محض ایمان ، یالانجیلوق ده محض شرکدر . دینداش لرینه قارشلی سانی قلبنه او یغون
اولماق شرکدر .

صدق لسانک قاعده سی صرعه سیله شویله در : حاکمک الوهیتی اقرار ، قائم الزمان امامتی ،
حدود اربعه نکه فضیلتی ، حروف صدقی و نبوتلرینی و اوصاف میزه لوینی تصدیق ، هدایت
بولان ائمه نکه بقیه سی تصدیق ، دین ناجی اولان حکمت عالیه بی تصدیق ، نفوس بشریه نکه
احسام بشریه به انتقالی تصدیق — قضا و قدری تصدیق یعنی هر شیک الله من صادر اولان
[۱] بدوالتحق مقتانک در . نفسک مامیتی حقنده بردردی طرفندن صوریلان سؤاله جوابدر م

[۲] Exposé

[۳] رساله البلاغ والنهاية - Abrégé-Exposé - دائرة المعارف .

باشقا بر معنی وارد. بینه مسلمانان بالاجماع دیورلرکه امامک نمازی جماعتک نمازیدر. حق امامک نمازی بوزولورسه امامه نمازی اعاده لازم اولدینی کبی جماعتهده اعاده لازم اولور. امام جماعت مقامه قائم اولونجه مولاناک بومقامده بولونهجغه شبهه قالیرمی؟ حال بوکه سنه لردنبری کندوسی نه خلقه نماز قیلدیرمش، نه قربان بایرامنده قربان کسمشدره کندوستدن بوکبی ترکر واقع اولونجه «فصل لربک وانحر» آیتنده کی صلاتی، قربان کسمکی نقض ایتیش؛ قوللرینه بونلری ترکه رخصت ویرمش اولور. مولانا ایلك دفعه قاهرده ایلك اوکجه بنا ایدیلان جامع ازهرده بایرام وجمعه نمازلرینی ابطال ایتمشدر.

تزیل صاحب لرینک آکلادقلری وجهله صلاتک ظاهری اولان ارکان معلومه و افعال مخصوصه بویله ابطال اولوندقدن سوکرا برده تاویل صاحب لرینک آکلادقلری وجهله باطن صلاته بانهلم. «صلات امام علی ایله مستحییل آرهنده صله و اتصا لدر» دینه مجالس وعظده طوبی مشکزدرد «ان الصلاة تنهی عن الفحشاء والمنکر» آبی ایله امام علی به محب اولانلر ابوبکر و عمر دن محبتی سلب ایدرلر. حال بوکه علی بن ابی طالبک عهدینه کیرلردن، اوکا اتصال کسب ایدنلردن برچوقلرینک ابوبکر و عمری سودکلری کوریلور. بوا یسه مجالسده ایشیتدیکمز شیلره مخالفدر. مولامزده اهل سننک ابوبکر و عمره محبتلرینک اظهارینه مساعده ایتشدی. بونکله باطن صلاتک نقض ایدلمش اولدینی اشکار صورتده ظاهر اولور. آرتیق سربعاً بوا یکی شریعتدن، تزیل و تاویلدن تخلص ایله حدود خمس [۱] النده مولانا بی توحید ایتک لازمدر. ایشته صلات اصلا شریکی اولمیان مولانا به قلبی ربط ایتمکدر؛ قاب اوکا متصل اولمقدر. صاغه باقم حد اساسه، صولنه باقم. حد ناطقه، باشنی قالدیرفق عدمه رجوع در، آرقه به باقم ایسه رجعت قهقریه ایله رجوع دیمکدر. کونشه و آیه سجده ایتک ناطق ایله اساسه اطاعت ایتمکدر [۲].

مفط و هیات افواهه — حمزه نک و سائر حدودک کتابلرنده موحدلره قارداشلر، همشیره لرده نیر. بونک قاعده سی شودر: اخوانک درجه لرینی بیلمک، اونلرک یاقین و اوزاق اولاتی سومک. اک عالی اولانلرینه قارشنی متواضع اولق، اک عادی اولانلرینه قارشنی قانادلرینی کر مک [۳]. قارداشلره لطف ایله معامله ایتک، کیزلی و اشکار مظاهر تده بولونمق، حقلرنده حسن ظنی بر اقامق، الدن کلدیکی قادار قوی ضعیفی مدافعه ایتک، دین و دنیا به

[۱] سابق، تالی، جد، فتح، خیال

[۲] النساء الکبیره، النقض الحقی، Exposé، Abrégé، مجری الزمان

[۳] علمی ایله کاله واصل اولانلر عالی، بویله اولانلر حادی در

سَدَقْ تَوْحِيدِ سَدَقَه دَلَالَتِي كَالِيَه اِيْمَانِ وَ تَوْحِيدِ اَوْلِهَسَنْدِن ؛ اِمَامِ سَدَقَه دَلَالَتِي دَه
سَدَقْ وَلِي الزَّمَانِ ، قَائِمِ الزَّمَانِ اِيْمِيْنِ بَر «مَثَل» اَوْلِهَسَنْدِن نَاشِيْدِر .
حُرُوفِ سَدَقَه دَلَالَتِي شَوِيْلَه دَر :

۹۹ — اِمَامَكِ دَاعِيْلَرِي

۰۲ — جَنَاحِ اِيْمَنِ وَايْسِر

۶۰ — جَنَاحِيْنِكِ دَاعِيْلَرِي

۰۳ — جَوَاهِرِ ثَلَاثَه مَكْنُونَه [مَثِيْت ، اِرَادَه ، كَلِمَه]

۱۶۴

حُرُوفِ سَدَقِ حَقِيْقَه اَتْبَاعِ ، خَالِقِي مَعْرِفَتِ خُصُوصَنْدَه اِرْوَاحِي اِرْشَادِ اِيْدِرْلَرِ . فِرْقَه
سَدَقَه دَلَالَتَه كَلْبَجَه نَاطِقَكِ « يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَ كُوْنُوْا مَعَ الصّٰدِقِيْنَ » قَوْلَنْدَه
سَادِقِيْنَ مَوْحِدِيْنَ دِيْمَكْدِرَكِه بُونلَرِ لِسَانلَرِيْلَه اِيْمَانِي اَيْتَدِكْدِرْلَرِ . بُو اِيْمَانِي قَلْبِلَرِيْنِكِ تَصْدِيْقِي
اَيْلَه ، خَيْرِ اَيْشَلَرِ اَيْلَه تَصْحِيْحِ اِيْدِرْلَرِ . [۱]

بُونْدِن بَاشَقَا اَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدِي يَه يَعْنِي بُوْتُونِ اَوْلَادِ وَازْوَاجِ بِيْغَمْبَرِي يَه دَالِ مَهْمَلَه اَيْلَه
« كَذِب » تَسْمِيَه اِيْدِرْلَرَكِه بُوْدَه حِسَابِ حَمَلِ اَيْلَه (۲۶) اِيْدِرِ . بُوْكَا خَلْفَاءِ رَاشِدِيْنِكِ عَدَدِيْنِي
عِلَاوَه اِيْدِرَكِ حَاصِلِ اَوْلَانِ (۳۰) عَدْدِي ، حِسَابِ حَمَلِ اَيْلَه صَادِكِ مَطَابِقِ اَوْلَدِيْنِي (۹۰)
عَدَدِيْنِ طَرَحِ اَوْلُنُورَسَه بَاقِي (۶۰) قَالِرَكِه سِيْنِ حُرُوفَه مَطَابِقِ كَلِمَه اَيْشْتَه بُو حِسَابِ دَه
سَدَقْ سِيْنِ اَيْلَه يَازْمَه سِنِي اِيْحَابِ اِيْدِرِ . اِرْتِيْقِ بُوْمَثَلَوِ اَوْهَامِ اَيْلَه كَذْبِي نَقْطَه سَز ، صَدَقِي
سِيْنِ اَيْلَه يَازَارْلَرِ . اَبْلِيْسِ اَيْلَه زَوْجَه سِي وَ بُونلَرَكِ يَكْرَمِي . دَرْتِ اَوْلَادِي ۲۶ اَوْلَقْلَه اَبْلِيْسَكِ
شَخْصَه دَلِيْلِ كُورُولُور [۲] . بُونلَرِي تُولِي اِيْدِنلَرِ بُونلَرَه عِبَادَتِ اَيْتَمِشِ اَوْلَقْلَه مُوْلَانَا اَوْنْدِن
بِرِي اَوْلُور .

صَدَقِ لِسَانِ صَلَاتِ يَرِيْنَه قَائِمِ اَوْلَشْدِرِ شَوِيْلَه كِه نَاطِقِ كَنْدِيْنَه وَ اَسَاسَه
شَهَادَتِنِ (كَلِمَه شَهَادَتِنِ) صَوْكَرَا بَشِ وَ قَتِ نِمَازِي عَمَّادِ دِيْنِ قِيْلِدِي . مَتَعَمَّاداً
اَوْجِ وَ قَتِ نِمَازِي تَرَكِ اِيْدِنلَرَكِ كَافِرِ اَوْلَه جَعْفِي بَر چَوُقِ مُسْلِمَانلَرِ رَوَايَتِ اَيْتَدِيْلَرِ .
حَالِ بُوْكَه بَر چَوُقِ مُسْلِمَانلَرَكِ نِمَازِلَرِي تَرَكِ اَيْتَدِكْلَرِيْنِي ، بَر چَوُغْنَكِ دَه هِيْجِ قِيْلِمْدَقْلَرِيْنِي
كُورِيُوْرُز . بُوِيْلَه اَوْلَقْلَه بَر اَبْرِيْنَه بُونلَرَه كَافِرِ دِيْنِيُوْر . دِيْمَكِ اَوْلُويُوْرَكِه بُوْنْدَه

[۱] الدوائر والنقطه ، Exposé

[۲] نسخه تقلید المقتنی

لغت ایدلامسفی امرایتدی . ا کلاشیلور که تولی وتبری ده زکاتک مغضای حقیقیسی ،
تأویلی دکیلدی . بلکه قلبیری شوایکی شریعتدن تزکیه وتطهیردر . « لن تشالوا البر حق
تتفقوا مما تحبون » آیتده کی « بر » توحید حاکم ، اتفاق ناطق ایله اساسی ترکدر [۱] .

۳ — ترک عبادت عدم و بهتانیه — یعنی عدمه عبادتی و بهتانیه شییری براقق در .
بونک قاعدهسی شورد : اولاهل تنزیلک عقیده سنی براقق در . چونکه اونلر « اه کورلنز ،
عشرش اوزرنده اوتوریور » دیرلر . بوایسه عدمدن باشا برشی دکیلدی [۲] . ثانیاً علی بن ابی
طالبی الوهیت درجه سنه چیقاران ، الله حقنده . اوچنجی ، و درزنجی ، بشنجی در ، دیان
اهل تأویلیک (غلات شیعه نیک) عقیده سنی براقق در . بوده بهتاندر ، پیوده شیلدر . یاخود
شویله ایضاح اولونور : اونلرک اعتماد ایتدکاری عبادت ، عدم و بهتاندر . قبصه سی دین
توحیده مخالف اولان هر دینی ترکدر . عدمه عبادتی و بهتانی براقق صومه بدلدی [۳] :

صوم حقنده ناطقک امری بالعموم مسلمانلرک روایتلری اوزره عمداً اوروچ بوزانه
قضا و کفارت لازم کله جک ، رمضان کونی افطار ایتک رمضان اوروچی هدم ایده جک در .
طال بوکه مولانا نیجه سنه بو بایده کی خبرلری رد ایدرک رمضانده اوروچ طوتمامش ،
یزده افطاری امرایتمشدر . اوروچک نقض و ابطال اولوندیغنه بوندن اچیق برهان
ایسته رمی ؛ صومک باطنیه کله لم : صوم صمت و سکوتدر صوم ایچین سبب اولان رمضان آیندن
عقصد علی بن ابی طالبک اوتوز خندندن عبارت اولغله بونلری بیان کیمسه یه شایان وثوق
انخوانندن باشقا هر کس یاننده سکوت واجب اوله جق ایدی ، حال بوکه اوصاف علی یی
نیجه منافقنر ناصبی ، امامی ، زیدی کبی برطاقم منافقنره سویله یورلر ، بو حالده شیوخک
صومک معنای حقیقیسی اوله رق کوستردکاری صمت و سکوت نقض ایدلش اولویور . مولانا
ظاهر صومی ابطال ایتدیکی کبی باطن صومی ده ابطال ایتمشدر . حقیقتده صوم ، مولانای
توخید ایله صیانت قلوبدر بو توحیدده اوتوز حدی تمیز ایتک ، روحانی و جسمانی اوله رق بونلری
بیلیمکدر . اوتوز حدشونلدر : کله ، سابق ، تالی ، جد ، فتح خیال ، ناطق ، اساس ، تم ، حجت ،
حدای که اون برعددر یدی امام ایله اون ایکی حجت علاوه اولونور سه مجموعی اوتوزده بالغ اولیور .

ایشته صوم بو عقائد ایمانیه حقنده سکوتی محافظه در . [۴]

[۱] النقص الحفی

[۲] حزه عقیده اسلامییه قارشیدریور ، اهل سنت عقیده سنی دوغرو سویله میور .

[۳] Abrégé — مجری الزمان ، Exposé

[۴] النقص الحفی

طأء اولان مادی و معنوی حقلرینی اودمك ، حسن معاشرتده بولونمق در . اخوت و واسج درجهده شفقت صیانت اخوان وظیفه سنك اساسی در .

حمزه وزیرناكه كوندردیكی « تقلید الرضی سفیر القدره » ده « یكدیكره صیانت خصوصی قارداشلره وصیت ایت . اونلرك هیچ بری سلاح سز كزمه سون هیچ اولزسه بر قیلنج بولوندر رسونلر [۱] » دیور . مقتنی معنای حقیقی بی اخلال ایتمك سزین بو خصوصی تأویل ایدیور : قیلنج قوشامق علنی اوله رق مذهب توحیدی تعلیم ، مولانا حاكمی آشكاره اوله رق تحمید و تمجید در . خوف و سكوت و قشده تعمیمه طریقی ایله بروجه آتی سوزلر ایله او كا اشارت دره : هر كیم سلاحنی براقیرسه امین اولور ، هر كیم قابوسنی قاپارسه امین اولور ، هر كیم ابوسفیانك اوینه كیرسه امین اولور [۲] . بوسوزلرك معناسنی اكلایان آچیق و علنی اوله رق سویله مكه اذن و یریلنجیه قادار هیچ برشی دیمك سزین سكوتی محافظه ایدر ، سیف لسانی قینه قور . قوشاقلرنده برپاله بولونمق خصوصنده کی امرشبهه یوق كه یكدیكرلرینی دشمنك تعرض و تجاوزینه قارشى مدافعه ایچین ایدی . شو قادار كه حمزه بو وصیتی بك زیاده توسیع ایدیور ، « التحذیر و التنبیه » رساله سنده شو سوزلر كوریلدیور : سزه وصیت ایدرم كه اخوانكیزی صیانت ایله ایمانكیز كامل اولور . اخوانكیزك دعوتلرینه (مادی و معنوی) اجابت ایدك ، احتیاجلرینی تطمین ایدك ، معذرتلرینی قبول ایدك ، اخوانكیزه حقم سزلق ایدنلره دشمن اولوك ، خاستنا اولانلری زیارت ایدك . فقرايه ايولك ، اخوانكیزه یاردم ایدك (چركین معامله ده بولونانی معامله سندن وار كچرك ، تضییقه اوغرایانلری تضییقیدن قورتارك) اونلری مظاهر تكبیردن محروم براقه یك .

بهاالدین ده مذهب توحیدی بوزان ضالئلری و بوضالئلرینی تعلیم ایدن یالانچیلردن شكایت صد دنده [۴۲۵] سنه سنده یازدیغی « الحقایق و الانذار و التأدیب لجمع الخلائق » رساله سنده حمزه كبی صیانت اخوانی توصیه ایدیور . [۳]

صیانت اخوان اسلامده تعاون اجتماعی نك بارز بر شعاعاری اولان زكات یرینه اقامه اولونمشدر . شویله كه قرآنده صلاتی زكات تعقیب ایدیور ، مولانا زكاتی کلیاً اسقاط ایتمشدر . باطنی اولان زكات ده مجالسده ذكر اولوندیغی اوزره تولى و تبریدن عبارتدر . حاكم هر كسه او قونان برفرمان ایله ناصبه دن (اهل سنندن) هیچ بر كیمسه یه اداور یلماسنی ابوبكر و عمره

[۱] بوندن ناشی در زیلر كندی محللرندن سلاح سز چقمازلر .

[۲] پیغمبر رضی صلی اه علیه وسلم اقدسرك فتح مكه انا سنده سویله مش اولدقلری مبارك كلاملرینی

مقتنی بومقامده ایراد ایدیور . [۳] Exposé ، مجری الزمان

ایتمشدی که دررنجیسی سعید ایدی، دینکر اوچی ابو ز کریا، علیا (عبدالله بن احمد) و معلی (محمد بن عبدالله) ایدی، بونلر محمد بن اسماعیل دورنده امام مستور ایدیلر .

تقسیم العلومده یدی کولکیدی امام مستوردن عبارتدر دیور، صره سیله شویله کوستریور: اسماعیل بن محمد، محمد بن اسماعیل، احمد بن محمد، عباده بن احمد بن میمون القداح، محمد ابن عباده بن میمون القداح، حسین بن احمد بن میمون القداح، عباده ابوالمهدی. بوائمه عباسیلرک تعقیبیرینه فارشی نابید اولمغه مجبور اولمشلر ایش .

دردنجی وصیت حجه بدلدر: حج اهل ظاهر عندنده مکبه وصول، کبه بی طواف، عرفانده وقوف، هرجهتدن اون میل حرم کبه یه حرمت کبی برطاقم افعالدن عبارتدر . حال بوکه حرمده آدم اولدیرلدیکی، مال یغما ایدلدیکی، نفس کبه ده بیله خرسزاق یا بیلدینی واقع در . شروط حجدن بولونان باش آجق، فیسکه طاشی آتمق، لیک دیه باغیرمق برنوع دلیلکدر . مولانا برچوق سنه لردن بری حج ایتماش، کبه اورتوسنی کسمشدر . برپینک اورتوسنی کسمک اونی کشف، حرمتی هتک ایتمکدر. بو حال ایسه بونده هیچ برمنفعت بولونمیدینی طاله اعلان دیمکدر .

شیوخده حجک بر دعوت اولدینگی ایلری سوربورلر، حرمک هرجهتدن اون ایکی میل اولسی اون ایکی حجه، کبه نیک ناطقه، حجر اسودک اساسه، یدی دفعه طوافده یدی دورده اقراره رمزدر دیورلر .

حال بوکه مولانا حاکم ابوبکر و عمرک محبتی اظهاره علی بن ابی طالبک ذ کرینی اسکات ایله حجی ابطال ایله مشدر. ارتیق حج هر ایکی معناده مستعمل ده کیلدر . نته کیم مولانا المتصور شویله دیمشدر :

هلم اریک البیت توطن انه هوالیت بیت الله لاماتوهمتا
 ایت من الاحجار اعظم حرمة ام المصطفی الهادی الذی نصب البناء [۱]
 ایشه بیت مولانای توحیدر .

§ کرک اوچنجی، کرک دردننجی وصیت دین توحیددن باشقه نه قادیار دین ومذهب وار ایسه هپسندن قاباً فارغ اولمق، اسکئی دین ایله امر اولونان وظائفک اصلا بر موحد ایچون واجب اولدینگی، اونی ایشله مه نیک هیچ برقیمتی بولونمیدینی اعترافه مجبور اولمقدن

[۱] بری کل، سکا بیتی کوسترمده توم ایتدیکن دکیل، انجق اونک بیت الله اولدینگی یقیناً بیهسک، طاشدن بیلان بیت می داما محترم در؟ یوقسا اونی نصب ایدن مصطفی الهادی می؟

[۲] النقص الحقی .
 الیهات مجموعه می صای ۳

۴ - ایلدیزلردن و طاغوتلردن تیری [۱] - بونک قاعده سی شودر که حروف کذب اولان ایلدیزلردن ، ایلدیشکی کسمک ، اغفالانه قایلما مقدر . بونلرک برنجیلری حدود خمسہ در : ناطق اساس ، تم ، حجت ، داعی در . بونلرک اسملری شودر : محمد (علیه الصلاة والسلام) ، علی ، ابوبکر ، عمر ، عثمان (رضوان اه تعالی علیهم اجمعین) . محمد ناطق ، علی اساس اولمقله دیکر لرندن اول ذکر اولونمشدر . صوکر ا مذموم ناطقلر ، اساسلر ، اماملر ، حجتلر کلیر . ناطقلر نوح ، ابراهیم ، موسی ، عیسی محمد ، محمد بن سعیددر بونلرک هدی برنفسیدر . ایشته شرایع ظاهره صحابی بونلردر [۲] . اساسلر کنگجه نوحک اساسی سام ، ابراهیمک اساسی اسماعیل ، موساک اساسی یوشع ، عیساک اساسی شمعون ، محمدک اساسی علی ، سعیدک اساسی قداح در . بونلرده بر نفس در . [۳] صوکر ا بونلرک هپسندن ، شریعت مندرسه لرندن ، عقیده فاسده لرندن ایلدیشکی کسمک در .

اولجه بیان اولوندیقی اوزره اهل حق شریعت أخوخه دوام ایتدیلرکه توحید باردن عبارت ایدی ، اونده تکالیف دینه یوق ایدی . بیک سنه صوکر ا ختام بولدی . حکمت ربانیه نطقاً تکلیفیه نک ظهورینی اقتضا ایتدی ، خالقک نیتلری بوزولمش ، مشرکلره میل حاصل ادمش ایدی . بار اونلره اوفیکه لندی ، اونلردن نعمتی سلب ایتدی ، نطقاً تکلیفیه یی کونلردی . برنجی ناطق نوح زماننده توحید حاکم حقیقده اهل حقلک ایمانی ضعیف ایدی ، یاواش یاواش فوت پیدا ایتدی . عصر محمد اعصار قدیمه نک اک قوتلیسی ایدی . چونکه اسکی اساسلره الوهیت اسناد ایتدکارنی حالده عصر محمدده کی علی بن ابی طالبه الوهیت اسناد اولونمش ایدی . اوندن صوکر ا کلان سعید دیکر ناطقلردن ده قوی ایدی ، چونکه کندیسنده بر قوت الهیه واز ایدی ، حاکمکده اجدادندن ایدی . بوکا مبنی سعیده . « مولانا مک غشاء اعلاسی » دهنیر ایدی . سعید ظهور حا که افکار حاضر له مش ایدی ، شریعت ودعوات ، سعیددن بشریت وسلطنت ایله ظاهر اولان بش مقامه یعنی قائمه ، منصورده ، معزه ، عزیزه ، حا که انتقال ایتشدی . بویشی الهیتک تجلی اخیری اولانلرک اساسی ایدی [۴] . سعید غشاء اربعه نک صوکی ایدی . غشاء اربعه ائمه مستوره اربعه در . محمد بن اسماعیلدن صوکر ا اشارت ذریعی اولان ائمه مستوره یه انتقال

[۱] طاشقینلرک له باشیلرندن

[۲] [مجرى الزمان] ده بویه الی ناطق ذکر اولونبور محمد بن اسماعیل یازلیور .

[۳] [مجرى الزمان] ده قداح محمد بن اسماعیلک اساسی کوسترلمشدر .

[۴] Abrégé - مجرى الزمان

کتابلرینه یالکیز مسجدرده ، معبدلرده باقیایر ، اوکاده انجاق ایمانه مستحق ارلان
چاقار [۱]

حزبه نامنه یازیلان برکتبده یعنی «السفر الی السادة فی الدعوة لطاعة ولی الحق الامام
القائم المنتظر» رساله سنده [۲]. بو اسرار و اوامری افشا ایتمه لری موحدلره امر اولونیور.
یوبابده هیج بر کیمسه یه مساعده یوقدر . هر کیم برشی افشا ایدرسه بوتون موحدلر
حضورنده اعدام جزاسنه اوغرایه جق ، اصلا مرحت اولونیمیه جق در . بو اسرار
کوموالمی در ، امامدن ماعدا هیج بر فرده بو اسراری او قومغه مساغ یوقدر . بو اسرار
مدت مدیده مذهب توحیدی تعلیم ایدن موحدلر حضورنده کیزی بر یره قونور .
اسرار « الاسرار و محاسن الرحمة للاولیاء الابرار » ده ذکر اولوندیغنه کوره درزی
کتابلری ، برده جا کک ناسوتی تمثیل ایدن رسم در که بر محفظه دروننده بولونور ، نه
یو اسرار کتابی ، نه بو محفظه یی امامک خزینه سنندن چیقارمق ایچونده هیج بر
کیمسه یه مساغ ویرلماشدر . هر هانکی بر یابانچی نک النده بو کتاب ویا بر پارچه سی
بولونه جق اولورسه پارچه لانه جق در [۳] . امام اولسون ، موحد اولسون ، داعی
اولسون ، مأذون اولسون بو اسراری محافظه یی تکفیل ایده جک ، اسرار حقنده غایت
قیدسزلق کوستره جک ، نجاهلده بولونه جق ، یشادینی اهلینک ولوکه دینسزک اولسون
مذهبی تعلیم ایده جک دره کندیسنی مسلمان کوستره جک ، شوقانار که اساسات اسلامه صادق
اولیه جق ، بو حاله سیف جا کک ، مذهب توحیدک تجلیسنه قانار مساعده واردر [۴] .
حزبه « التحذیر والنهی - بدواتو حید لدعوة الحق » رساله لرنده اسراری کیزله مه لری
امر ایدیور : « آقان صولر (حدودک تعلیماتی) قیلرنده قاله جق ، سزباللره ، مختلره
دوچار اوله جتسکیز . او مختلره صبر ایتملیسکیز که مغفرت واحسانه نائل اوله سکیز حکمتی
اهلی اولمایاندن (امریله حرکت ایتمیاندن) صیانت ایدک . فقط مستحقندن (امریله
حرکت ایدن کیمسه دن) کتم ایتمه یک . هر کیم حکمتی اهلندن منع ایدرسه اوکا تودیع
اولونان اماتی ، دینی تلویث ایتمش اولور . هر کیم اهلندن باشقاسنه حکمتی تسلیم ایدرسه
حقه اتباع خصوصنده اونک یمینی بوزولمش اولور . ارتیق حکمتی اهلی اولمایاندن حفظ
وصیانته اهتمام ایتملیسکیز ، اهلی آراسنده ده مأوف وعادت معروفه اوزره کیزله ملیسکیز .

[۱] التلید [۲] مقتنی طرفندن حره نک ظهوری سنه سنک یکریمی ایکسینده ، درت یوز

اوتوز تاریخ جریسنده لحسانک برچوق عرب مشایخنه خطاباً یازلشدر . Exposé [۲]

Abrégé - Exposé [۴]

عبارت اولویور. نته کیم اسماعیل تیمی «الشمعه» رساله‌سنه شویله تعام ایدیور: «هر کیم کندیسنه موحد دیر، بونکه برابر شرعه متمسک اولور ایسه یالان سویله مش، باطل اعتقاد ایتمش اولور. او موحد دکیل، بلکه ملحد کافر در. تاویل طرفداری اولان کیمسه ده کندیسنه موحد دیرسه ینه یالان سویله مش و باطل اعتقاد ایتمش اولور، خایر، او مشرک کافر در که حولانایه شریک قوشمشدر. چونکه باطل ظاهرک اشی در. آکلاشیلور که مذهب توحیدی اعتراف ایدن بر کیمسه بوتون مذهبلری بر اقیور، شاید شریعت ظاهرده و باطنه بی تعلیم ایدرسه کزایدن باشقا بر شی اوله یور، انجاق بر موحدک، ایچنده یشادینی مسلمانلرک اعمال ظاهر سنندن بواز کچرک کندی اعتقادینی عمومی بر صورتده تعلیمه مجبور اوله سی ویا حسیات حقیقه‌سنی یشادینی اهالی نکه اعماله ظاهر آ بر صداقت کوستر بک صورتیه تبدیل ایتمه کرار و بر مه سی او قدار قولای دکیلدر.

ترتیب اولونان سؤال و جوابک دلالتی ایله ثابت اولویور که خرسیتیانلر حضورنده انجیل مدح ایدیلرک، کتاب اولوق اوزره یالکیز قرآن کریم قبول اولونجه، اسلام پرده سی آلتنده دینلری کیزلی قاله جق، هیچ بر کیمسه یه افشا اولونجه جق، باشقا بر دین طوتدینی کوستریله جک، حتی جازه نمازی قیلنه جق؛ قیصه سی خرسیتیان و مسلمان دینلرینه ریاکارانه بر صورتده خلوص کوستریله جک در. اوسؤال و جوابلرک بر قسمی شویله در: س — حمز. بزه نه یه حکمتی تعام کیفیتی کتم ایتمش، هیچ بر کیمسه به افشا ایتمه — مکلکیمزی امر ایله مشدر؟

ج — چونکه حکمت اسراری، مولایک و عدلرینی محتویدر. اونی هیچ بر کیمسه یه آچه مه یز. اونده سلامت نفوس، حیات ارواح واردر.

س — بوتون انسانلری قورتارمعی ایسته مامک جیمریلکدن نشأت ایتزمی؟

ج — خایر، جیمریلکدن نشأت ایتزم. چونکه دعوت ابطال اولونمش، قابوقا پانمشدر.

اینایمان الی الابد بویله قاله جق در. اینانان ده ذاتاً رد ایتمکسزین اینانمشدر [۱]

کوریلیور که بوتلم شاید صدق، موحدلردن بری و یا جماعتی حقننده تهلیکینی موجب اولورسه یالانه مساعده ایدیور. یالان یالکیز اعداء دینه سویله نیور.

دین و مذهبلرینی کیزله مک نصل واجب ایسه کتابلرینی ده میدانه چیقارماق او یله واجبدر. انجاق معرفت دینده رسوخ صاحبی اولان مجرب موحدلردن کتابلر کیزلنیز.

سابق ایله تالی ، ناطق ایله اساس ، امام ایله حجت من: وج قوللردر . معبود
حکیملردر ... الخ [۱] . ارتیق بویله بویله معبود حاکمدر ، نتیجه لرینه وار یورلر .

۶ — ما کک افعال ر صرطانی نصل اولور سه اول سور ه اول ط راضی اول ط قمره . حاکمک ، قوللرینک
راضی اوله جق افعالی یک چوق ایسه ده بونلرک ایچندن اک بویوک لری اون فعل در: ظهور
واستتار ، عجز و معجزه ، فرض و اسقاط ، تحلیل و تحریم ، قضا و قدر [۲] .

ظهور و تجلی فضل و غنای ، استتار و خفای امهالی آنا ریدر . تکرار تکرار ظهوری
ایسه امهالی توسیع ، حقی ثبیت ایتمک ایچیندر ، تا که خلقک باری به قارش ی بر حقی
بولونیمه [۳] .

باری تعالی خاتمه بروجه آتی اون سیدن ناشی حجت اقامه اید یور :

- ا — خلقی ابداع و خلقتده مساوی قیلمه سی .
- ب — خلقه هیولی قوتی ، قوه طبعیه اعطای .
- ۷ — خلقده وجود نعمتی اظهار ایتمه سی .
- د — خلقی هدایته ادریمک ایچین اولنره بر طاقم و سائط احسان ایله می سی .
- ه — خلقه اختیار جزئی ویرمی سی .
- و — خلقه طاقتلری قادر و وظائف تکلیف ایتمه سی .
- ز — خلقه مهلت ویره رک اولنره قولایلق و کینیشلک ویرمی سی .
- ح — سی ایله ازارلنده فرق و تفاوت بولندیرمه سی .
- ط — باب توبه بی آچه سی .
- ی — وعد و وعیدی بسط ایله می سی .

باری نک عجزی حکمتی ، معجزه سی قدرتی علاماتندندر . فرضی عبادت ، اسقاطی
ایسه مرحمت اقتضای در ؛ تحلیل فضل و کر مندن ، تحریم حفظ و صیانتدن ناشی در ؛
خضا حقک ، قدر عدلک ایجابی در . [۴]

فعل حاکمه رضا جهاده بدلدر جهادک ظاهری اهل ذمندن قالدیرلمش ، باطنی اولان
تاصیلره (اهل سنه) . حشو به قارش ی جهاده منع ایدلمش اولقله اونک حقیقتی مولانای
طلب و توحید اولدینی اکلایلمشدر [۵] . بو ماده : اطیعوا الله و اطیعوا الرسول واولی
الامر منکم ، [۶] نظم کریمه بنا ایدلمشدر .

[۱] النقص الحفی [۲] کتاب الفرائض - Abrégé
[۳] لا یكون للناس على الله حجة .
[۴] مجرى الزمان ، Abrégé [۵] النقص الحفی
[۶] سورة نساء

اهل تزیل اولان اهل سنت و موافق‌لری، اهل تأویل اولان اسماعیلیه و موافق‌لری. حقیقه ایراد اولولوبان دلائل عینی ایله یهود و خریستیان دینلرینه تطبیق اولونیوردی. یهود اهل تزیل، خریستیان ایسه اهل تأویل حکمنده ایدی. یهودیلر تورانک منزله برکتاب اولدیغنه اینایورلردی. خریستیانلرده انجیلی تأویل ایدیورلردی. یهودیلر انجیمنده ربانیه فرقه‌سی قرائیه فرقه‌سنه مخالف اوله‌رق تورانک تفسیر باطنیسنی التزام ایله، تأویلات و توسیعیاتی قبول ایدرلر. درزی محررلری تورانک تفسیر باطنیسندن ده چوق استفادده ایتشلردی. نصاری دینک واضی عد اولوبان رئیس حواریین بطرسی یعنی شمعون الصفا ایله پاولوس یکدیگرلرینه مخالف بروضعیتده بولونیورلردی. بطرس اصل شرعی محافظه‌یه غیرت ایتش ایسه‌ده پاولوس تأویل طرفه کیدیوردی.

حزه ایله اسماعیل تیمی‌نک کتابلرنده یهود و نصارا مذهبنه عائد معلومات پک آزایدی. فقط مقتانک کتابلری بویه دکیل ایدی، بونک کتابلرنده خریستیانلغه عائد معلومات چوق ایدی. بوکا سبب شوا اوله‌حق‌در: مقتی سوریه‌ده وظیفه دعوتده بولونیوردی؛ بوراده کی اهل اسلام ایله خریستیانلر بونک پروباغانداسنه قارشی کلیورلردی. مسلمانلر ایله خریستیانلرک دفعاتله برلشدکری‌ده واقع ایدی. مقتی خریستیانلر ایله مجادله‌سنده دقتلی بولونیور ایدی. خریستیانلره، حضرت عیسانک مذهب حقیقیسنی افساد ایتدکری، انجیلک محرف و مغیر اولدیغنی اثبات ایتکی آراشدیرر دوروردی.

انجیل مذهب توحیده عائد اک صحیح و عظم و خطابي محتوی ایدی. مقتی بوتون عهد عتیق کتابلرینه، خریستیانلرک آیین دعوتلرینه عائد کتابلره متوجه ایدی. فقط ذکر ایتدیگی متنی همان تأویل ایله افساد ایدیوردی. بوحال مقتانک پاپاسلقدن دوئمش بر خریستیان اولدیغنی ظنی و ریور ایدی [۱].

مقتانک بوبابده اوچ کتابی واردر :

۱ — رسالة القسطنطية المنفذة الى قسطنطين متملك النصرانية —

انتخاب و باقیرینی سبتون ترک ایتشلردی. انجیل اریبه بونلردر : متانک انجیلی، مارقوسک انجیلی، لوقانک انجیلی، یوحناک انجیلی. انجیل سائر نک باشلیجه‌لری بونلردر : برنابا انجیلی، بطرس انجیلی، پاولوس انجیلی، توما انجیلی، اندره انجیلی . . . الخ. عهد جدید، انجیل اریبه ایله اعمال حواریین. پاولوسک رساله‌لری، یعقوبک رساله‌سی، بطرسک رساله‌لری، یوحناک رساله‌لری، یهودانک رساله‌سی، یوحناک وحی مجموعه‌سندن عبارتدر.

۷ — تسلیم نفس — یعنی کینلی و آشکارا کتمک امر و اراده سته تسلیم نفس ایتمک .
 کندی اولادینی اولدورمکی امر ایتسه بیله یته قنباً مخالفی ترک ایدرک درحال اجرا ایتمک
 صورتیله مطاوعت ایتمک دره تسلیم نفسک اون درجه سی واردر : معرفت و یقین ، ولایت
 و طاعت ، قبول و اذعان ، توکل و تفویض ، صبر و شکر .

تسلیم نفس ولایته بدلدیر ولایت ظاهراً و باطناً نقض اولونمشدر . ولایتک ظاهری
 حقیقده مسلمانلر « خلفاء اربعه یه ، صوکر امویلر و عباسیلره قیصه سی اولوالامیره طاعتک
 وجوبیدر ، دیمشدردی . حال بوکه حاکم بونلرک جمله سته هر قابواوزرنده اعتنلریازمش ؛ باطوری
 اولان تولی اهل بیت و تبری اجماعی دخی بر فرمان ایله منع ایتمشدر . ارتیق مولانانک امر
 و اراده سته تسلیم نفس ایتمکدن باشقا معناسی قالمامشدر [۱] .

هرکیم بو وظائف سبعة سی ییلوب اقرار و اعتراف ایدرسه ، عاقل و بالغ و حر اولورسه
 مراتب و درجات اجماعندن اولور ، بزم خاص باری به نائل اولور ، هرکیم بوزمه نائل اولورسه
 سعادت ایره ، بوندن کری قالانده حسرت و ندامته دوچار اولور [۲] .

یهوردی و نصاری مذهبلمری — شریعت مطهره احمدیه یی نقض و ابطاله قالقیدشان
 حمزه بهود و نصاری دینلرنی ذاتاً منسوخ بیلدیکله دین مبین محمدی نک ارکانی نقض و ابطال
 خصوصنده یابدینی حرکتی دین موسوی و عیسوی حقیقده یایمغه لزوم کورمه مشدی ، موسویلر
 و عیسویلر زیر تابعیت اسلامیه ده بولونمغله بونلردن قورقوبوردی ، مسلمانلره نسبتله عددری
 آز اولمغله اهل اسلامه ویردیکی اهییتی بهود و نصاریه ویرمیوردی . بوکامبئی بهود و نصاری
 مذهبلمریه عائد اولان معلومات کتابلرنده ، اوتوده ، بریده ، طاغتیق بر صورتده ، اهمیتسز
 اوله رق ذکر اولونیور .

حمزه آیات قرآنیهدن بحث ایدر ، مجالس باطنیه یی یاد ایلردی . معنای باطنی واسطه سیله
 کندی مذهبه یارایاجق صورتده دلیللر چیقاریایدی . اسفار ختمه دن ، دیگر سفرلردن [۳] .
 اینجیلدن [۴] برطاقم عباره لر ایله مذهب توحیدی اشعار ایدر ایدی .

[۱] النقص الحقی

[۲] کتاب الفرائض — Abrégé — [۳] سفر تورات جزه لری دیمکدر . اسفار ختمه
 اعتقاد لر نیجه حضرت موسایه نازل اولان بش سفر درکه بونلردر : سفر تکوین ، سفر خروج ،
 سفر لاویین ، سفر اعداد ، سفر تورات مثنی . اسفار باقیه دیگر بیغمبرلره نازل اولمشدر . اسفارک
 هبسی اوتوز سکزددر . سفر مزامیر زبور دیمکدر . صندوق الشهاده تورات محفوظه سی ایدی ، تابوت
 سکنینه ایدی . [۴] اینجیل هنوز یازلامش ایکن عروج عیسی وقوع بولمغله خوار یونه اسناد
 اولونمش برچوق اینجیلر بولونیوردی . نصاری خوار یونه اسنادلرنده شبهه ایتمکله یالکنز دردیخی

آل النفوس الزكية الممتحنة الصابرين في طاعة السيد على ما اتفقوه عليه ونفوسهم به مرتبهة بالاذنين لمهجمهم في البدی لمحبة الطائع عظیم الكفة اعني شهيد الشهداء وامثاله يحنا بشير الناس في مرضاة سيده على القذف والذبح وقطع الرأس . يعني پاك اولان ذواتك ، حواريونك ايتنجه كيدن امنا وصادقنك ، كتبه صديقك مذهبيني بيلن اهل توحيد دينه سلام اولسون . پاك اولان ، محنت كورن نفوس امحابه سلام اولسون . تمهدايتدك روى وجهله سيده اولان اطاعته صادق قالمق ، او اوغورده نفسلرني مرهون قيلمق خصوصارنده صبر وتحمل كوسترن ، حضرت عيسانك برنجي ظهورنده اطاعت ايدن ، الك بويوك راهبه محبت صدندنه حياتلرني فدا ايدن ذواته يعني شهيد الشهداءيه وامثاله ، يوخنايه ، سيدنك رضاسي اوغورنده حقارتله معامليله ، بوغازلانغه ، بويولرينك قويمه سنه صبرايدن مبشرله سلام اولسون [۱] . رساله نك بعضى پارچه لرى يوقا ريده ذكر اولونمشدر .

۳ _ رساله التعمق والافتقاد لاداء ما بقى علينا من هدم الشريعة النصارى الفسفة الاضدادى . بوساله كندولرينه (موحدلره) تكليف اولان وظائفنى اكمال ، فاسق وحقيقته ضد حوشمن اولان نصارانك شريعتنى هدم وتخریب صدندنه برتقيده وتبع دره تاريخى ده يوقدر . خريستيانلغه طائدا ولوب بونكله خريستيان مذهبك هدم وتخریبنى اكمال ايديبور . سكينجى قسطنطينك دامادى اولان برنس ميخائيله ، صوكرا سردار طاشقين اولان بوتون نصارايله ؛ كوتو ، فاسق ، رياكار ، يالانجى ، كناهكار ، اجلى ياقلاشمش ، سوء عقيدده اعمالندن ناشى مؤاخذه يه كرفتار اولمش ، كوكى كسسييله جك ، هيچ براملى آله ايتمه جك بقا ومهلندن ممنوع اوله جق اقوامه خطاب ايديبور . مقتنى بوراده او امرانجيله عدم رعایتلرندن ، درزى لره قارشى ايقاع ايتدك روى جبر وشدتندن ، قيامت بندنده ذكر اولوندينى وجهله درزى دشمنى اولان بر كذاب دجاله ايديلان ياپيلان مظاهر تدن ناشى خريستيانلرك بررررعيلرني فورته يه قويمور . مقتنى رؤساي نصرانيه حقنده حضرت عيسانك يالانجى پينمبرلر حقنده سويلديكى سوزلرى يوخنا اينجيلنك اوتجى بابنده كى « بن قويونلرك قابوسى يم ، بندن اولان كلانلرك هپسى خرسزدره . فقط قويونلر اولنلرى ديكه مامشلردره . » سوزى تطبيق ايتديكى كى كندى داعيلرينه ، خريستيانلرك اولنلره ايقاع ايتدك روى تضديقاته ده متي اينجيلنك سوزلرني تطبيق ايديبور [۲] . الحاصل اولنلره دين توحيدى نك نصرته نائل اوله جنى كون خريستيانلرك يد بختلفنى بيلديريور .

Exposé [۱]

[۲] وای سزه ای مرائی علما وفریسیلر ! زیرا پیغمبر تره لرینی بنا ، صالحلرک قبرلرینی تزیین

بوکتاب - [۲۲ صفر سنه ۱۹۴۱] ده حمزه نك ظهورينك اون برنجی سنه سنده مقتنی بهاءالدين طرفدن استانبول امپراطوری ، خريستيانلرك امپراطوری ارمانوس اوغلی سکزنجی قسطنطين ايله بوتون جماعت ره بانيه ، پاپاسلره ، بطریقلره ، متره پولیدلره خطاباً یازلمشدر . بورساله ده عقائد نصرانيه نك كندی مذهبه دلالت ایتدیکی بیلدیریلور . بورساله ايله خريستيانلری كندینه جلب ایتك ایسته یور ، اونلره حرمتكار لسان قولانیور . اول امرده حواریونك عقائد اصلیه سی اونون دقلرندن دولایی خريستيانلری تعیب ایدیور ، حاكمه ، حمزه یه لازم كلان حمدوننایی ایتد كدن صوكر ا خريستيانلره «عز . ا . جماعت مقدسه ا .» ديه خطاب ایدیور . یوقاریده بورساله نك بعضی پارچه لری ذكر اولومشدر . بوندن صوكر ا ذكر اولونه جق دیگر ایکی رساله سنده بویه حرمتكار لسان یوقدر . اوراده سرزنش لر ، سب و شتم لر حسابسز یر طومشدر .

۲ - رساله المسيحية وام القلائد الذسكية وقامعة لعقائد الشريكة . - بورساله حقیقی دعایه و عبادته عائد عقائد اصلیه نك منبئی اولان ، شرکه عائد عقائدی تحریب ایدن بر رساله در . وتاریخسزدر . آدینك مسیحیه اوله سی حمزه نك مسیح حقیقی اولمسندن ویا خريستيانلره خطاب ایدلمسندن ناشی در . مقتنی بورساله ايله حقیقت قربان ايله لاهوته تقرب ایدن ، اهل حقندن قربانه تمسك ایلان بوتون پاپاسلره ، بطریقلره ، متره پولیدلره خطاب ایدیور . باشلانغچنده « ای یالانچیلر کایساسی ! مولایه مجبور اولدیغكز اطاعت نرده ! ای یالانچی انسانلر ! او امرینه مجبور اولدیغكز قبول نرده ! .. الخ » سوزلریله موضوعی بیلدیریلور . برنجی رساله ده کی « عزیزلر ! یرینه » آچاقلر ! باربارلر ! خانلر ! ، سوزخی اقامه ایدیور ، بوراده خريستيانلرك كورلكارنجی ، دشمنه قارشى محبت ، صبر و مسامحه امر ایدن انجیله صادق قالدقلىنی یوزلرینه اوزیلور ، بو سرزنش لری متا انجیلنه [۱] اسناد ایتدیریلور . مسیحك ایکنجی دفعه کلمه سنه دلالت ایدن علامتک بوزمانده واقع اولدیغنی اوزون اوزادی یه بیان ایدیور . مع مافیه بورساله ده شهدای خريستيانیه یی حرمتله یاد ایدیور : السلام علی اهل التوحيد والدين المقتفين لانار الطهرة الحواریین العارفين بمذهب الامناء السفارة السديقين

[۱] دشمنلریکزی سوک ، سزه بددا ایدنله خیردا ایدک ، سزه فئالق ایدنله ایولک ایلک ، سزی انجیلدره ، سزه تمدی ایدنله دعا ایدک . تاکه کوکلرده اولان بابا کزک اولادی اوله سکز . او ، کونشی کوتولرده ، ایولرده دوغورور ، صالح کیمسه لرده یاغفور یاغدیور . سزی سونلری سورسه کز نه مکافاتکز اولبیلیر . کومرو کچیلرده اوله یاغدیورلری ؟ - متی (بشنجی باب ویا اصحاب) آیت ۴۴ ، ۴۵ ، ۴۶

مسیح حقیقی نك سوزلرینی دیکله مامکله یہودیلرینک قلبنه کندی حقدہ بعض وعداوت القا ایتدی. اولرده علمینہ قیام ایدوب اونی آصدیلر .

س — آصلدقن سوکرا نلر اولدی ؟

ج — قبره کومولدی. فقط مسیح کلدی ، اونی قبردن آلدی، برستانده کیزله دی. سوکرا خلق آراسنه مسیح اولولر آراسندن قالدی دیه اشاعه ایتدی .

س — بچون بویله یاپدی ؟

ج — خرسیتیان دینی تأسیس ، خلق او مسیح بن یوسفک کندیلرینہ اوکرتدیکی تعالیماتی محافظه ایتک ایچین یاپدی .

س — نه یه بویله یاپدی ده مؤمن اولیانلری آلدادی .

ج — شونک ایچین یاپدی که موحرلر دین مسیحی به طایانسونلر، اونک کولککسنه صغینسونلرده هیچ کیمسه اونلری بیله مسون .

س — قابولری کلیدلی، ایچنده تلیدلری طولو بولونان بریره قبردن قالقرب کیردن

کیم در ؟ [۱]

ج — مسیح حی الہی ایدیدر. یعنی مولانا حاکمک قولی اولان حمزہ در .

س — انجیلی تبشیر ایدن کیملر در ؟

ج — متی، مارقوس ، لوقا ، یوحنا در. بونلر درت قادیندر.

س — نصل اولدی ده خرسیتیانلر دین توحیدی بی بیله مدیلر ؟

ج — حاکم بامرالله اولان الله بونی دیله مامشدی .

س — نصل اولویورده الله شره، عدم ایمانه راضی اولویور ؟

ج — مولانا نك عادتی بویله جاریدر که بعضیلرینی اضلال ایدر، بعضیلرینی ہدایتہ

کتیریرہ. نتہ کیم قرآندہ « عرف بعضه واعرض عن بعض » وارد اولمشدر. [۲]

س — ضلالت وعدم ایمان کندن کایورسه نه یه اونلری جزایہ چارپیور ؟

[۱] بوسؤال وجواب یوقاریدهده یکمشدر .

[۲] نظم جلیل سورہ تحریمہ وارد ، تمامیلہ باشقا بر معنائی مفیددر . پیغمبرمن حضرت

حفصہ به بعض کیزلی سوز سویلہ مش ، حفصہ اونی حضرت عائشہ به خبر و پرہ شدی . جناب حق بوحوالی پیغمبرمنہ بیلدیردی . پیغمبرمنہ حضرت حفصہ به کیزلی سوزلردن بعضیسنی نه یه افشا ایتدک دیدی، بعضیسنی یوزینہ اورمیوب سؤالدن اعراض ایتدی . بوہ تمامدہ « یضل به کثیراً ویهدی به کثیراً » آیتی ایراد ایتسہل مناسب اولور .

درزبلك انجيل و دين نصارا حقنده، فكرينى آكلامق ايچين بروجه آتى سؤال
وجوابى كوزدن كچيرمك لازم كليز :

س — انجيلي مدح دن مقصدمن نهدر ؟

ج — مقصدمن حمزددن عبارت اولان قائم بامرالله اسمنى تمجيد و تعظيم دره . چونكه
انجيلي تعاليم ايدن حمزه در ؟ انجيل حكمة الهيه مستنددر .
اونك معنای رمزینسی دین توحیدی به دلالت ایدر .

س — خرسیتیانلرك ، شجاعتلرینی تعظیم و تكريم عددلرینی تكثير ايتدكلری شهداء
حقنده نه دیلی بز ؟

ج — شویله دیه جكز : حمزه اونلری اعتراف ایتمکی موافق بولمامشدر . بوبالعكس
اونلری شهبه لی تاتی ایتمشدر . ولوکه بوتون اهل تاریخ اونلرك لهنده شهادت ایدر لر .

س — اونلر حقیقت دینلرینك حمزه نك سوزندن داهای قوی ، داهای صاعلام براهین
اوزده مؤسس اولدیغنی سویلرلرسه نه جواب ویرد جكز ؟ نه ایله حمزه بن علی نك حقیقت
حقنده کی سوزینك خوش اولدیغنی بیله جكز ؟

ج — او « بن ولانك ایلک مخلوقیم ... الخ » دیدیکی وقت بالذات کندیسنك کندیسنه
اولان شهادتی ایله بیله جكز .

س — نصارا الله بولونان انجيل حقنده نه دییه جكز ؟ بوبابده بزم تعالیم از نه در ؟
ج — انجيل حقدرد ، چونکه مسیح حقیقی نك سوزینی متضمندر که اسمی محمد
(علیه الصلاة والسلام) زماننده سلیمان فارسی دره . او حمزه بن علی دره . مسیح کاذب ایسه سریمدن
طوغمشدره ، چونکه یوسفك اوغلی دره .

س — مسیح کاذب تیلدلی اولان حواریون ایله برابر ایکن مسیح حقیقی نهدر
ایدی ؟

ج — اونلر ایله برابر ایدی . اونك تلامذهسی میاننده ایدی . انجيلك سوزینی تقریر
ایلر ، مسیح بن یوسفه تعالیم ایدردی . عملی حقیقی خرسیتیان دیننه مطابق اولمق ایچین
نیایمق لازم ایسه اونی کوستیریدی . بوده اطاعتله بوتون سوزلرینی دیکلر ایدی . فقط

ایدرسکنز . اگر اجدادمنك زماننده اولسیدق اونلر ایله برابر پیغمبرلرك قاننه کیرمزدك دیرسکنز .
بووجهله پیغمبرلرك قاتلرینك اولادی اولدیغنكزه بالذات شهادت ایدر سکنز ... ای ییلانلر ! ای
انگرك نسلی ! جهنم عذابندن نصل قاچه بیلیرسکنز ؟ ایشته اونك ایچین بن سزه پیغمبرلر ایله حکما .
علما ارسال ایدرم . اونلرك بعضیسنی اولدیروب خاچه کره جکسکنز ، بعضیسنی ده سناهو قلریک زده
دوکوب شهردن قوغاجسکنز ... متی باب ۳۴ - آیت ۲۹ ، ۳۰ ، ... الخ

سویله بهرک امان ویره جک اولورسه سویله به جکلرنی ، یوقسا عفو طاب ایدرک عودت ایدہ جکلرنی افادہ ایدرلر . بونک اوزرینه حاکم کندیلرینه امان ویرمکلہ بروجه آتی سؤالہ باشلارلر :

امیر المؤمنین ا بیلیرسک کہ صاحب شریعت اولان محمد بن عبداللہ (صلی اللہ علیہ وسلم) عربلرہ معوث درہ عربلرہ بعث اولنوب ائمہ سائرہ قارشئ جہاد آچدینی زمان بزئ بلا اکرہ واجبار اختیار من ایلہ دینی قبول ایلہ جز بہ اداسی خصوصندہ مخبر اراقدی . خلفا وائمہ فقہاء و امرا سی دمہ بویله حرکت ایتدیلر . بونلردن ہیچ برئ سنک بزہ یایدیغک حقارتلری بایمدی ، اوہ کلیسا و مناسرتلرمزئ ییقمق ، رمز طرفندن پیغمبرلرمزہ اراز اولنان کتابلری بیرتمق کبی حرکتلردہ بولوندی . بوکون کتابلرمز کیسه کاغدی اولمشدر ، سوفاقلرہ عادی کاغدلر فیائیلہ ضاتیلدقدہ در . حالبوکہ صاحب شریعت توراندہ حکمت الہیہ بولوندیغنی [۱] خبر ویردیکی کبی اوکا نازل اولان کتاب ابراہیم ، موسیٰ ، عیسیٰ و سائرہ کبی بزہ پیغمبرلرمز و اونلرک اتباعتک شانلرنی نیجہ محلدہ تعظیم ، قسیس ورہبانلرمزئ توصیف ایتمشدر . سوکرا خلفاء امت وائمہ شریعت ، امویلر وعباسیلر کبی شوکت و قدرت صاحبلری بزہ قارشئ صاحب شریعتک تعیین ایتدیکی حدوددن دیشاری چیقما دیلر ، ہیچ برشرط عہدی بوزمہ یورق تمامیلہ صاحب شریعتہ اقتدا ایتدیلر .

صاحب شریعتک حکمنہ تجاوز ، سندن اول کلان خلفا وائمہ نک فعل وحرکتلرینہ مخالفت نہدن طولای سنک حتمکدہ جائز کورولیور ؟ سن صاحب شریعت دکیل سک ، بانکہ دفماتلہ خطبہ لر کدہ سویله دیگک و جہلہ ائمہ دن برئ سک . حال بوکہ ناطقک ، ائمہ و خلفا سندن ہیچ برئک بزہ بایم دینی معاملہ لری بایبورسک . ایشته ، سؤالمز بودر . بو حرکت واقعہ کنز دوغرو ایسہ تصدیق ایدرز ، فقط امور دولت و سلطنتہ طائد بر کیفیت ایسہ آرتق اسکسی کبی دینلرمز دہ قالبرز ، دیند اشلمزک ضعفالردن شہلرمزئ ازالہ ایدرز . حاکم بونلرک حرکتلردن عدم ممنونیتی اظهار ایتہ یهرک ، اوصوردیغکنز سؤال حقیقہ صوریلہ حق برسؤال در ، انشاللہ جواب ویرہ جکز . شمدی کیدک ، ہیکنز بو عملکتدہ کی اک فقیہ و عالملریکزی آلوب یارین کیجہ بورایہ کلک ، اونلرک مواجہہ سندہ جواب ویرہ جکم . دیرہ بونلر ایتسی کیجہ اون بر عالملریلہ برابر موعد تلاقی بہ کلرلر ، حال بوکہ اولکی کیجہ یدی کیشئ ایلہ کلشئر ایدی . حاکم بونلرہ « مرخصلریکنز بونلر میدر ؟ بونلرلہ مکالمہ یہ [۱] و مندم التورایہ فیہ احکم اللہ نظم جلدینہ اشارت در [۲] و اذاسہ و اما نزل الرسول تری اعینہم فیض من الدع . . آیت کریمہ سی مقصود در .

ج — اونلری شونک ایچین عذابه دوچار ایدرکه اونلری آلداتمی مباح قیلمشدر .
اونلر ایسه کندیسنه اطاعت ایتمشلردر .

س — آلدانان برآدم نصل اطاعت ایدمه بیلیر؛ چونکه اشیا اوکا کوره مظلم و مجبورلدر.
نته کیم قرآنده « لبسنا علیهم ، [۱] مکرنا بهم [۲] » وارد اولمشدر .

ج — اوندن حسات صورویلز، قولرینه قارشوی وقوع بولان اسباب تصرفک ایضاحی
حاکمدن ایسته مک صحیح دکیدر . فی الواقع « اوندن یابدینی ایش صورولمازه فقط اونلرک
ایشلرندن صورولور » دیتمشدر . [۳]

۴ — ذکراولونان اوچ رساله دن ماعدا برده « خیرالیهود والنصاری » نامنده برساله
داها واردر . حاکم طقسان بش سنه سنده یهود و نصارانک زناز باغلامه لرینی، غیار [۴]
کیمه لرینی امر ایتمشدی، بونلرک غیار کیمه یه مجبور اولملری پک کوچ کلیوردی . ۴۰۴
سنه سنده حمامه کیردکلری زمان یهودیلرک بویونلرنده برچاک، نصارانک بویونلرنده برخاج
بولونمسه سفی ده امر ایتمشدی [۵] . بوندن باشقا حاکم یهود و نصارانک کتب مقدسه لرینی بیرتمش،
سیناغوقلرینی، کلیسالرینی بیقمش ایدی . بوحرکت یهود و نصاراجه شریعت مطهره احمدیه یه
مخالف کورولمکله جاگه مراجعتی قرارلشدر مشلردی . ایشته « خیرالیهود والنصاری »
بومراجعتی ، حاکم ایله آرملرنده جریان ایدن مذاکره لری بیلدیریور ، هر نه قادار بونک
تاریخی یوق ایسه ده ۴۰۰ ایله ۴۰۴ تاریخلری آراسنده اوله جق در .

برگون حاکم بامرالله مشهور قرافه قبرستانک « قباب الطیر » دنیلان جهتده راست
کلدیکی خرستیان و یهودیلردن مرکب بر جاعته مقصدلرینک نه اولدیفنی صورمش ، بونلر
اول باول کندی حیاتلرینک امانده قاله جغه دائر کندیسندن سوز ایسته مشلر ، مهم
برایشلری اولدیفنی، بویوک برسؤال صوره جقلرینی سویلیه رک حاکمک امانه لزوم اولدیفنی
حقنده کی افاده سنه رغماً طلب واقعلرنده اصرار ایتمشلر ایدی .

حاکم بونلره سؤال نه قدر بویوک اولورسه اولسون ، حق ملک و حکومته متعلق
بولونسون صورمه لرینه مأذونیت و یرمش ایسه ده بونلر سؤلرینک امر دینه متعلق اولدیفنی

[۱] نظم جلیل سورة انعامده وارد اولمشدر .

[۲] سورة نملده « مکرنا مکرراً » نظم کریمی وارد اولمشدر . بوراسی تمامیه آیت کریمه یه مطابق

دکیدر .

[۳] « لایسئل عما یفعل وهم یسئلون - سورة انبیا » یه اشارتدر .

[۴] زناز برنوع قوشاق ، غیار ذمیلرک علامات فارقه لری ایدی : اوست البسه لرینک اوموزینه

البسه نک رنگنه مخالف برشی دیکمک کی [۵] مقریزی

۳ - بهشتندن [۴۰۰ سنه] صوکره ظهور ایدوچک در .

۳ - سن توحیده دعوت خصوصنده وبعضی فروعده اوکا مخالفسک .

حاکم بویضا حدن صوکره اونلره بویله دیمش اولوب اولدقارینی صورمش، اونلرده همان تصدیق ایتمشردی. حاکم تکرار صاحب شریعتک بونلر نه جواب ویردیکنی صوراره اونلرده شرطی ذکر ایدرلر، حاکم جواب اوله رق و صاحب شریعت بونلر دیرکه سزک بر شریعت و کتابکنز واردر. بن شرایبی رفع ایدوچک دکیام، بنی تکذیب ایتمه کزه رغماً دینه کیرمه کنز ایچین شرکه محاربه ده بولونم. بن قلیچیم ایله فتح ایندیکم بلده لرده کی برستلری دینه ادخال و شریعتنه تابع اوانه، اجبار ایدوچکم ویا جزیه به باغلا یاچم، جزیه به راضی اولانلری محالرنده براقچم، راضی اولمایانلرک باشقا بر محله کینه لر بنده مانع اولمایاچم. بن ایله قتال ایدنار ایله قتال ایدوچکم، ربمک امرینه منتظر اوله چم دیدیمی؟، دیمش، اونلرده تصدیق ایتمشردی. حاکم تکرار پیغمبر سز بن قدرمی اعتراف ایتمه رک منتظر اولدیکنز واسم ووفعانی بیلدیکنز، بن بهشتمدن اعتباراً دورت یوز سنه صوکره ظهور ایدوچک دیکر برذات اولدیغنی سویله یورسکنز. او یله برذات ظهور ایدرسه بن تکلیف ایدن قورتیلمش، اونک زماننده ملکه نائل اولمش اولورسکنز. فقط ظهور ایتمیوب شریعتم بردوام، حکم لازم اولورسه او عصرده کی امام وقائم اولان ذات سزی شریعتنه دعوت ایدرسه دعوتو اجابت ایدوچک و اوکا تسایم امر ایله و شریعت و طاعتنه داخل اوله جق سکنز؛ اگر داخل اولورسه کنز سلامتده سکنز. شاید باکا قارشی یابدیکنز کی امتناع ایدر و کبر کوسته بر ایسه کنز سزک ایله مقاتله به راضی اوله جق سکنز؛ او ملتکنزی مباح کوره چک، مناستر لریکنزی بیقه جق، کتابلریکنزی بیرته جق، شریعتلریکنزی تعطیل ایدوچک در. دیمش، اونلرده بوکا راضی اوله رق ادرلرنده بر مقاوله یا عیشلر و بونی یا زمشیر دکیلمی « دیرک کندیلرینی چیقماز بر یوله، تهلکالی بر نقطه به دوشورمش، بونلرده اوت دیرک تصدیقندن باشقا بر چاره بوله مامشردی .

بونک اوزرینه حاکم بو مقاوله وصی صادقندن امام فاضله انتقال ایدوچک باکا کلدی. آلآن بنده موجود در. دورت یوز سنه ده بهمشدر. بکله دیککنز ذات ظهور ایتمدی. ارتق بن او مقاوله نک احکامنی اجرا ایتم. سز هانکی حجت ایله قیام ایدوچک سکنز؟، دینجه یونلر ذایل، محجوب و متحیر اوله رق عودت ایتمشردی .
بو حادثه صحیح ایسه حاکمک درجه ذکاسنی کورستاریر .

راضی میسکنز؟» کبی بعضی سـؤال ایراد ایتـمش ، اونلردن اوت جوابی آلمش ایدی .
حاکم تکرار صاحب رسالتک سیرتی، یهود و انصارا ایله آرلرنده جریان ایدن مکالماتی کوزلجه
بیلوب بیلمه دکلرینی صوراره . بونلر جواباً « صاحب رسالتک متعلق احوالی تصحیح مذهبه
یارایه جق قادار بیلیرز ، هدی یازیلی در ، محفوظدر ، منقولدر ، دیرلر . بویسان اوزره
حاکم دون کیجه صوریلان سؤالی تکرار ایدرک صوره جفی سـؤاله کندی کتابلرنده
یازلدینی ، کتابلرینک بیلدکلری وجهله جواب ویرمه لرینی ، شاید بونلر دأثر معلومات
یوق ایسه جوابی بولمه ، قانیشمیهرق جوابی کندیسنه براقق شرطیله سوز سویله جکفی ،
بوصورتله حرکت ایدرلرسه تحت امانده قاله جقلرینی یوقسه امانی فسخ ایده جکفی بیلدیریر؟
اونلرده بوحاله راضی اولورلر .

حاکم سوزمه باشلا یارق « هجرتک فلان سنه سنده سزک رؤسا و علما کزدن فلان و فلان
کلدیله ، دیهرک احبار و رهباندن برقاچ کشی نک آدینی صایارق دوردی . بونلر « اوت امیر المؤمنین!
فلان و فلان ده داخل ایدی ، دیه متباقلرینی ذکروا تمام ایدنجه حاکم « متباقلرینی صایمه کزدن
نیجه دوزرو سویلدی کیکنز ثابت اولدی بونلر صاحب شریعتک نه دیدیکنی بیلور میسکنز؟»
دیددی . بونلر « امیر المؤمنین سویله سون ، بزاونی دیکلیه جکنز ، بیلدکلر منی اقرار و تسلیم ،
بیلمدکلر منی ، کتابلر مزده موجود اولمایانی کندیسنه سویله جکنز » دیه لر یله حاکم اونلره
« سز بنم ذات وزمانه منتظر دیکلمی ایدیکنر ظهورمله نائل ظفر اوله جگکنزی او بمورمی
ایدیکنر ؟ ارا کزده ظاهر اولوب دعوتی اعلان ایدنجه نه به نی تکذیب ، ایتدی کیکنز ؟
برقسمنکرنه مقاله یه قانیشدیکنز ، برقسمنکرنه ایسه سائنه حسدله یا عدن اوزاق دوشدیکنز
دیمش ایدی ، دیهرک بوسوزلرک انکار ویا تصدیق ایتهلرینی بکله دی .

بونلر « اوت » دیننجه « مادام که بونی اعتراف ایدورسکنز بواخبار و رهبانک بوکقارشی
نه جواب ویردکلرینی ده بیلمه کنز لازم کلیر . » دیر . بونلر اولکی کبی « حاکم سویله بوب
کندیلری دیکلیه جکلرینی ، بیلدکلرینی اقرار و اعتراف ایله به جکلرینی بیلمه دکلرینه برجاوبده
بولونمه جقلرینی » افاده ایدنجه حاکم « بونلر ، بزم زمانه منتظر اولدیکنز ، ظهوریله
نائل ظفر اوله جگمنی امید ایله دیکنر ذات سن دیکل سنک ، دیمشله ، صاحب شریعت بونلردن
دلیل ایسته منش ، بونلر ده شواوچ نقطه یی دلیل اوله رق کوستره شلرا ایدی ، دیهرک بوجه آتی
ایضاح ایتمش ایدی :

۱ — أدک محمددر ، حال بوکه منتظر و مبشر اولان ذاتک آدی احمددر [۱] .

[۱] « و مبشراً برسول يأتي من بعدي اسمه احمد » آیت کریمه سی مقصوددر .

سوزلرینی ، منفور عادتلرینی شدتله رد ایدیور . « هر حیوانك طبیعتنده سرکوز اولان شهوات بهیمیه ، عناصر اربعه نك اجتماعدن نشأت ایدر . هر کیم بو حیوانی اولان شهوتی دینه ترجیح ایدرسه کندیسنی شهوته قول یایار ، سرکدن ، اوکوزدن داها اشاعی اولور . نته کیم قرآنده « ان هم الا کالانعام بل هم اضل سبیلا » [۱] وارد اولمشدر . بالعکس کیم که کندیسنی بهیمی اولان شهوتلردن منع ایدرسه اک بویوک ملائکه دن افضل اولور » [۲]

ترتیب اولونان برسؤال وجوابدن ظاهر اولدیغنه کوره نظرلرنده فاسق مرتد و کافر کبی جان ویرر . اگر توبه کار اولورسه کندیسنه یدی سنه خضوع وتواضع کوسترمک ، موحدلری اغلايه اغلايه زیارت ایتک لازم کلیر [۳] فای رجال روحانین ! [۴] ای نساء روحانیات ایتسلیکدن اوزاق دورک ، موحد اولمیانلرایله اختلاط ایتیهک ، قلبلریکنزده انجاق مولایابی توحید ، قائم الزمان و وزراء دینه طاعت بولونسون ، هوا و هوسکنزی ترک ایدک [۵] . حمزه داعی و مأذونلرک قادینلره اولان تبلیغات دینه لرنده کی تماسلرنده خط حرکتلرینی تعیین ایدیور : اک اشاعی اوچ قادین اولدیجه شایان اعتماد مؤمنلردن اولسه لرده اتهام اولونماملری ایچون بر اوده برتک بولونان قادینه تبلیغاتده بولونمسونلر ، اگر موحدلردن ایسه قاین ایله زوجی و یا باباسی و یا اوغلی و یا برادی و یا حق نظارتی بولونان دیگر بری بولونسون ، داعی و مأذونلرک نظرلری او قودینی کتبه دونسون ، قادینلرک اولدیغی جهته باقسونلر ، اثنای قرآنده هیچ بر قادین قونوشمه سون ، نه فرحدن کولمک ، نه هیبتدن اغلامق کبی حرکاتلرده بولو . مسون . چونکه اونلرک کولملری و اغلاملری ارنکلرک شهوتلرینی تحریک ایدر » [۶] « النساء الکبیره » ده قادینلره عائد بر طاقم وصایا واردر : مولا کزک اظهار

[۱] سورة فرقان .

[۲] رسالة الدامعة للفاسق ، Exposé ، دائرة المعارف - التلید .

[۳] Exposé - دائرة المعارف ، التلید .

[۴] رجال روحانین و نساء روحانیات حدودک مراتب مختلفه می در . بو مراتبک هر بری سافلنه نظراً « رجال » ، عالیسنه نظراً « نساء » در . مثلاً نطقاً رجال ، اساسلر نساء در . دیگر وجهه کوره اساسلر رجال ممتلر نساء در ، یازمه لرده آتما کلشدر که تیمک جمعی در و متم برنده قولانیلمش اوله حق در . دیگر وجهه نظراً ممتلر رجال ، جتیلر نسا - جتیلر رجال ، داعیلر نسا - داعیلر رجال ؛ مأذونلری نساء - مأذونلر رجال ، مکاسرلر نسا در - میثاق النساء - Exposé

[۵] میثاق النساء - Exposé - التلید

[۶] میثاق النساء

۵ — الرسالة الاسرائيلية الدائمة لاهل اللدد والجهود اعنى الكفرة من اهل شريعة اليهود — بورساله شريعت موساي تعقيب ايدن موسويلردن عنود ومنكر ، كافر اولان . موسويلرى اسكات والزام صددنده يازلش برساله در .
بونك مؤلفي بنه مقتنادر . مقتنى بوراده اسفارخسه موسادن ، سفراشعيا ، سفرملاخيادن ، عزامير داوددن مختلف عباردر نقل ايدبور .
وظائف سائر — درزيلرك ، دعائم تكليفية سبعة ، تعبير آخر ايله ارکان سبعة اسلاميه بدل وضع اولونان وظائف سبعة سندن باشقا حمزه نك كتابلرنده دهاا برطاقم وظائف اخلاقيه واردركه باشليجه لرى بونلردر :

۱ — عفت — وظائف سائر ايچندير ، اهم اولاني بودر . عفتدن مقصد تصفيه اخلاق ، تهذيب نفوس در ؛ عادتلرى عيوبدن برى قيلدردر ، دوغر اولدردر . نظرلرنده دين توحيد هر بر عيبدن برى در ، بوتون کوتولكلرى نهى ايدر ، سبالكلرينى اخلاقى ، عقتلى ، ناموسلى ياپار . نه قدار عيوب وار ايسه ، نه قدار مردارلقلر ، قالقلر وار ايسه دين توحيد اربابنه اولردن برى اولق واجيدر . « قارداشليكنى حفظ وصيانته اعتنا ايدك ، معروفى يعنى توحيد حاكمى امر ايدك ، منكرى يعنى اشراك حاكمى نهى ايدك . صله ارحامده بولونك . كوزليكنى آشاغى ديكك ، محتكره اعتنا ايدك » [۹] « قاتل ، خرسز ، صويغونجى ، ظالمى ، بالعموم كناهكارلرى آرا كزده بولوندرمه يك . بوكى بر جريمه ي ارتكاب ايدنرك توبه كار اوله رق امام عصره مراجعتى [۲] لازمدر [۳] ، « اى مؤمن ارككلر ايله مؤمن قادينلر احياسزلقلرى ، بهيمى وحيوانى شهوتلرى ارتكاب و قالقلره اتباع ايتدند صايقنك ، صايقنك » [۴]

حمزه « الدامغة للفاسق ، الرد على التصيرى لعنه المولى فى كل كورودور [۵] » رساله سنده نصيريلرك عفتسزلكنى ، قارداشلرندن لطفلرينى اسيركه مملرى حقنده قادينلره اولان توصيه لرينى ، لطفلرينى قارداشلرندن اسيركه مين قادينك الك بدبخت بر قادين اولديغنى مشعر

[۱] السيرة المستقيمة - Exposé ، التليد .

[۲] بويله بر مراجعت خرسيتيانلرده كى Confession - اعتراف جرم ، كناه جيقارتمه اصلنه يك بكمزه بور .

[۳] كتاب الاسرار ومجالس الرحمة - Exposé ،

[۴] رسالة التنزيه .

[۵] يعنى دين حقيقى نك تجلى ابتدئى ومستور قالدئى دورلده قيصه سى هر زمان مولى نصيريلره لعنت ايتسون .

لازم اولان ما کولات و ملبوساته اقتصار فر ائض دینه لر نندرد. درزیر اسرافدن صاقینر لر، صحت و سلامته اعتنا ایدر لر، رفاه و آلایشن، زینت و دبدبه دن یک حظ ایتمز لر. مسافره اکرام ایدر لر، سروت و شهامت صاحبی در لر. تعالیم دینه لر ی حس سلوک و تهذیب اخلاقی امر ایدر، جوارح سبعة دینیلان دیل، کوز، قولاق، ال، ایاق، قارن، الت تناسل اعضا لر یی معاصیدن حیانت، باعث خلقت لر ی اولان شیده استعمال خصوصنده کی او امر اخلاقیه متانت اخلاقیه لر یی موجب اولور.

حزبه نك تهذیب اخلاق حقتده کی تعلیماتی صادق تلمیذی بشنجی وزیر مقتی بهاء الدینك تعلیماتك عینی در. بر جوق محله ده مقتی بر طاقم اهل بدعتك بی ادبانه و منفور اولان عادت لر یی رد ایدور. نته کم « ابوالیقظان » نامنده کی داعی به یازیلان رساله ده عینی ایله حزه نك تعلیماتی واردر. برده کندینی سفیر قدرت اعلان ایدن، موحد لر ی اقناعه چالیشان سکین نامنده کی بر وزیر اهل توحیدك تعلیمی افساد ایتمکه ابوالیقظان اونلر ك خط حرکتی تعقیب وظیفه سی ایله موظف اولمش ایدی. بوندن باشقا دها بر طاقم وصایای اخلاقیه ده بولونیور، بوتون افعال قبیحه دن مجانبت و او میانده فنا بر فکر تعقیب ایدن ار ککلره قارشی قادیلر ك شرف و حیثیت لر یی محافظه خصوصی ده ایریجه ذکر اولونیوردی.

مقتی « الحقایق و الانذار و التأذیب لجمع الخلائق » رساله سنده مذهب توحیدی افساد ایدن ضالالت لردن و بوضالات لر ی تعلیم ایدن یا لانجیلردن شکایت ایدور. احتمالکه بونکله اهل توحید آراسنه بوزاعی عبادتک صوقولدیغنه ایما ایدور [۱]. شو قادار که [۹] محرم سنه ۴۱۶ هـ یازیلان « الاسرار و محالس الرحمة الاولیاء و الابرار » رساله سنك اسلوبی عادی و مقتانك اسلوبه مخالفدر. ذاتاً بورساله حزه نك مذهبه عاند تعلیمات حقیقه سنه دوغرودن دوغرویه مخالف تعلیماتی محتویدر. احتمالکه مقتی زمانده مذهب توحیدی افساد، غیر اخلاقی خصوصاتی، بوزاعی عبادتی ادخال ایله یی یا لانجیلر لدن بر ی طرفدن قلنه آلمشدر.

بعض دعوات مذهب توحیدی افساد ایتدکلر لدن ناشی کندیلرینه تو بیخنامه یازلمشدی. نته کم ابن البربریه، لاحق، سکین، ابن ابی حصیه، محله، نشتکین درزی حقلر نده تو بیخات واردر. [۲] ابن البربریه حقتده « الاعذار و الانذار الشافیة لقلوب اهل الحق من المرض و الاحتیار » [۳]

[۱] Exposé

[۲] بونلر هن باشقاده تو بیخنامه لر واردر. تو بیخ سهل، تو بیخ حس بن معلاکی

[۳] سر سملک

ایتدیکنی گیزله ییک ، سزه امر ایتدیکنی شینه قارشئ کلئیک ، یوقسه مشرک اولورسکنز . ایچکزدن هرکیم دین مولایی بریلیم ، توحیددن آیرلمه دم ، بکا واسطه یه لزوم یوقدره دیرسه طریق حق اوکا قابائش اولور. سچل مکرمده کی «مولانک حضورنده بر اویمک ممنوعدره سوزی بررمزدر: اساسدن تعلم ایتمه ییک دیمکد . صلات مولایه صله دره . نمازده صاعه باقامق حد اساسدن ، صوله باقامق ده حد ناطقدن یوز چورمکدر مسح سویلنه نان سوزلری اقراره غسل ولی عصره اطاعت دره . ناطق ایله اساس محمدایه علی دره . صاقین اونلردن برینه اطاعت ایتمه . . کئی قادینلره خطاب اولونان وصایا اوچله دندر .

میثاق النساء درزی قادینلرینه اوقونه جق بر رساله در ، آنفاً بیان اولودینی اوزره قادینلره تعلیم اثاستنده حدودک رعایت ایده چکری آداب و نزا کئی امر ایدیور. النساء - الکبیره بوندن دها بویوکدر ، برچوق مجالسی محتویدر .

ارکک وقادین ایچین اوقومق و یازمق بیلیمک دیسا فرضدر . درزیلرک امرا و مشایخی اعیان و اشراقی ، قادینلری هپ اوقورلر و یازارلر . ایچلرنده امیلرک بولونمه لری انجاق بابالرینک نصوص دینه ویا وصایای اخلاقیه یه مخالفتله تعلیملرینی اهمال ایتمه لرندن ناشی در . درزیلر ، دینی اکلایوب کتابلرینی مطالعه خصوصنده ؛ تعلیمک فرض اولسی ، اسارت و استرقاقک ابطالی حقنده ام متمدنه نک اک ایلری کیدنلرننددر [۱] .

درزیلر عقال و جهال قسملرینه ایریلر ، عقال عالملری ، جهال جاهلری در . جهال دکیل کندی . اعتقادلردن ، بلکه عامیانه اولان معارفدن بیله بی بهره در . عقالک ، نفوس ، معرفت و ادراک اعتباریله بر طاقم درجه لری وارددر . جهال ، لیاقتی اکلایشلمه سزین قولای قولای سلک عقاله کچه من . اهلیت و لیاقت صاحبی اولونجه بر درجه دن دیکر بر درجه یه ارتقا ایدر . اک بویوک عاقل مکتوم اولان کتسابی اوقویه جق ، محتویاتنه مطلع اوله جق درجه یه چیقانددر . عقاله آغیر باشلیق ، سب و شتم و طعندن صیانت ؛ بیمه ده ، کیمه ده ساده لک ، مسکراتدن و توتوندن اجتناب ، مال حرامدن احتراز واجیددر . دورتیوز سنه سی ذی القعده سنده شرابک نهی بولوندیغنی مشعر بر سچل یازلمشدر . حرام مال ، ظلم ایله ، حیله کارلاق ایله ، یالانچیلیق ایله الهه ایدیلان مالدر .

عقال اکثریا صاریق صارارلر ، صاقل قویو و پرلر ، عبا کیرلر ، مشایخ عقل و یا مشایخ عصر رؤسای طریقت روحیه لری در . بونلر امور دنیویه و سیاسییه یه مداخله ایتمزلر ، وظیفه لری یالکیز ارشاد و موعظه در ؛ البسه خصوصنده کی ساده لکی التزام ایله برابر اقتصاد ، حیانه

همزه ایله مقتناك تعلماقی اخلاقیه لمدن پك اوزا قدر. بوكون همزه نك، مقتناك تعلیماته مخالف رشی کوریلیرسه اوده نشکین، سکین کی کذابلرک تعلیملرندن ناشیدر. مقتناك یازیلرندن اکلشیلیرکه کندی زماننده علملرینه قالشیدینی پك چوق کذابلر وار ایدی. بونلر طرفدا قارامق مقصدله اخلاقیرلنه مساعدله ایدبور ایدی. اوله ظن اولونورکه بوغیر اخلاقی مسلك نشکین درزی طرفندن سوریه ده تعلیم اولومشدی. [۱]

§ مقتنی همزه یه غایت صادق ایدی، حرارتلی برمدافعی ایدی. بوندن ناشی همزه دن صورکرا اک چوق رساله یازان مقتنی ایدی. مقتنی دعوتی اتمام، خلقه هدیاتی اکل ایله مش، موحدینک بقیه سی دین تا، یلدن قوربارمش. هر بالغ اوله هجت اقامه ایله مش ایدی [۲].

مقتنی غائب اوله جنی زمان رساله لرینی قائم الزمان همزه ایله اونک حجتی اولان نفس کلیه نك رساله سی ایله برلشدیرمشدی، غائب اولدقندن صورکرا تجلی ایله قیامت اراسنده کی بومهلث انساننده اوربالفی ظلمت وغفلت استیلا اتمش ایدی، اوندن صورکرا جزا و قیامتدن باشقا برشی قالمش ایدی، مقتنی مدت دعوتی اولان اون یدی سنه ظرفنده یازدینی رساله لری همزه به عرض بدردی، همزه مقتناك ییلدیکی بریده کیزلمش ایدی، مقتنی ولی الزمان، امام اولان همزه نك تصویبه عرض اولومشوزن هیچ برتدیرده بولونمزدی [۳]. همزه «التزیه» ده امر و برلمکشوزن هیچ رحدودک کتاب یازمه سی مستجیلره قرائت اتمه سی تجوز اتمیوردی. شونک ایچین که کندیسی امام بولونان حا کت تأییدیه بلاواسطه ماطق ایدی، داعیلر ایسه شفاهاً اوندن تعلم ایدرک سویله ییلیرلر ایدی. امرسوز برشی ایله عامل اولورلر ایسه رأی و قیاس ایله عامل اولمش اولورلریدی. ایلك اوکجه رأیله عمل ایدن، علمنی هوسنه اوبدیران ایلیمس ایدی، جونک اوزرینه مرتبه سندن دوشمش، دعوت و منزله سندن چیقارلمش ایدی، ایلیمسه اطاعت ایدن ایلیمس بولوکندن، حدوددن امامنه اطاعت ایدن، مولانانک تأییدینی تأیید ایتدیکی هرشیده امامتی دیکله ن ایسه ملائکه مقریندن اوله جق ایدی.

خلاصه حدود روحانیه اوندن ایشیده جک، اونک تهیدیدن چکینه جک ایدی.

۲ — انزوا — ایوم درزیلر خلق ایله اختلاطدن اوزاق اولوق، آری برلرده اقامت اتمک صورتیه انزوا حیاتنده بولونیورلر. انزوا حیاتی تعلیمات اولیه ده بوقدر [۴]. انزوا حا کتک ورودینه، هر رینی عمللرینه کوره آیروب مراتب وزرایه، مناصب عالییه چیقارمه سنه بر

[۱] Exposé

[۲] مجری الزمان

Exposé [۴]

[۳] مجری الزمان

رساله‌های «برده» الدامعة للفاسق النجس الفاضحة لاسباع اهل الردة والبس و رساله‌های وارد در
 اهل توحید ابن البربریه دنیلان بر رئیس ایله بولوشدقرلندن ناشی حمزه دن اوراقلاشمشلم
 ایدی، تکرار حمزه به اعاده اولونمه لری خصوصنده حمزه طرفندن یازلمش ایدی. ایکنجی
 رساله ده مقتی طرفندن یازلمش اوله جق در.

لاحق حقنده اولجه یازیلان منشور [۴۱۸ محرم] تاریخی ندی که حمزه نک اونجی
 سنه سنه مصادف اولویور ایدی. لاحق شیخ مختار عنواتی المشر ایدی. بومشور لاحق و عظامتک
 درزی دینه کیره نلردن میثاق آمو حقی و ربور ایدی. بالاخره تعالیمات دینی بی افساد
 ایتک، اسمعی بیلدرمدیکی بر کذابیه مرط اولوق کی خصوصاً در ناشی تو بخنامه
 یازلمش ایدی. لاحق بر جوق اقلیم، جزیره لر اوزربنده سیار بر مفتحس اونوب مقتان «کوک
 سیار» نامی آلمش ایدی. مؤلف تو بخنامه ده حمزه بک الغیار لدامعة لاهل الکذب والعصان
 والاصرار، رساله سندن بحث ایدیور که موسیو دوساسی بورساله‌های کورمدیکی بیلدریور.
 سکین ده حمزه سنه سنک اونجی جهادی الاخر تا نخلی بر منشور نائل اولمش ایدی. سکین
 سوریه علیاده اهل توحید رئیس ایدی، صوکر مقدس تلمی افساد تمثیله تو بخنامه آلمشدی.
 ابن الکردی دنیلان دیکر بر کذاب ایله بولوشمه سندن ناشی خائب و خامر و عاجز سکینی تو بیخ عنواتی
 آلمنده یازیلوردی. ابن الکردی «القاصعة للفرعون الی الفاضحة للعقیده لاذب لمعتوه الشقی»
 «ابوالیقظان»، «تمیز المواحدین الطائمین من حزب العصاة لفلسفة لنا کثین» رساله لریده اکثریا
 موضوع بحث اولان بر کذا ندر. سکینک جابتلری میانده کندیسنه کوندر بلان بر ساعی بی
 اولدرمه‌های ده ذکر اولونیوردی.

ابن ابی حصیه هر نوع جیاسمز لغه مأذونیت و بر مکله مقتی بو تو بخنامه ایله
 هر نه قادر حمزه وبالذات مقتی طرفلرندن «القاصعة للفرعون الدعی» ایله ابوالیقظان
 رساله سنده اولدینی وجهله جزا دیده اوله حقلر ایسه ده بنه اهل بوحیدک من بورك تعلیمه
 قارش اولدن تدار کلی بولونمه لر بی ارانه ایدیور ایدی.

محلا دائرة ادب خارجنده بر مسلك تعلم ایدیور، یا باخیلرک کندی قاریسیله
 بولوشمه لر بنه مساع و ربور ایدی. اهل توحید محلا ایله بولوشیوردی. اهل توحیدی تو بیخ
 مقصدیله. تو بیخ لخب محلا، نامنده اثرخی قلمه المشدی.

نشتکین درزی حمزه نک ایلک ظهورنده کندیسنه قارش کلش ایدی بر ذعی نامنده دیکر
 بری ده نشتکین درزی ایله برابر ایدی. حمزه نک ایکنجی سنه ظهورنده ربیع الاخر آینده
 [۴۰۹] ده «الرضی والتسلیم» نامنده بر رساله یازلمشدی.

حمزه قاضی القضاة یازدینی تهیدنامه سنده سیرته اتباعی ارأه ایتدیکی ابوبکر الصدیق ایله عمر الفاروق یوقاریده بیان اولوندیغی اوزره داعی ختکین ایله جمع ضریر قاضی نک کندیسی ده عثمان ذی النورین اولمش اولویور ایدی . بوندن باشقا حمزه « انساء الکبیره » ده قاضی القضاة عائد برقاچ سوز ذکر ایتمشدی: حمزه حدیث اولمق اوزره « سیطاع علی منبری هذا نیس من تیوس نبی امیه - ویقوم من بعده فتی ثقیف آکل اموال الایتمام و المتبری من دین الرحمن - ویقوم الثالث فارغامن الدین من غیر اهل الدعوة صفران العلم » کبی [۱] سوزره معالز ویریور، امویلر تکه سفی عبدالعزیز بن محمد، ثقیف جواتی ده مالک بن سعید بولدیغی کبی دیندن خالی اولان، دعوت ایله ایلدیشکی کسیلان جاهلی ده قاضی احمد بن العوام کویسته ریور. حمزه یازدینی تهید نامه ده کندیلمرینک نکاح ، طلاق ، مقاوله ، عتق ، وصیت کبی امور و معاملات عائد قوانین بولوندیغی تصریح ایتدیکی حالده اثر لرنده بونلر تمام ایله کور یله میور .

حمزه بوتون دعاهه خطاباً یازدینی « شرط الامام صاحب الکشف » رساسنده موحد لک ازدواج و حسن الفت و معاشرتی خصوصنده کی رضا و تسلیم فریضه لرینه عائد احکامک دعاهه قالی بولوندیغی ، بوباده اولنلک قطعی معلوماتلری اولدیغی ، شروط دیانتک اقتضا ایتدیکی شیئ و کیفیت معاشرتی بیلمدکلرینی درمیان ایدیور : « رضا و تسلیم شرائطی ازدواجک ماعداسنده جریان ایتمز ، چونکه رضا و تسلیم امور باریدن دره هر کیم بونلری نقض ایدرسه مولانا ناک امرینه مخالفت ایتمش اولور . برموحد دیگر بر موحدیه نی تسلیم ایتدیغی شروط دیانت موجبیجه اونی کندیسنه مساوی طوته جق ، التده نه واریسه اونک یاریسی اوکا ویره جک دره زوجین اراسنده مفارقت اقتضا ایدرسه بر کره باقیلیر: قادین زوجنه اطاعت ایتیور، بوشامق ایستبورسه زوجک بوک قارشی عدلی و انصافی، قادینک تجاویزی ثقات یعنی عادل شاهد لر طرفندن بیلنیرسه قادینک ماملکنک یاریسی ارککه ویرلمک اوزره آریلیر لر. شاید ثقات زوجک زوجیه غدر ایتدیکنی، زوجنه نک بالضروره افتراقه مجبور اولدیغی بیلیر لسه زوجه بوتون کندی ماملکنی آلیر، زوج زوجیه عائد هیچ برشی آله ماز. زوجه زوجنه قارشی کلیر، زوج ده آیرلمق ایسترسه زوج زوجنه نک اوزرنده کی البسه ده داخل اولدیغی حالده ماملکنک یاریسی آلیر. فقط زوج ، قادینک هیچ برکناهی اولمقسزین مجرد کندی آرزو و اختیار یله بوشامق

[۱] یاقینده شوئم منبرمه امویلر تکه سفندن برتکه چیقه جق، اوندن صوکر ایتیملرک مال لرینه ییهن ، رحمان دینندن ایلدیشکی کسن ثقیفی بر جوان قائم اولور. اوچنچی اولرق دیندن خالی اولان، دعوت اهلی اولیان، علم نده صفر اولان بری قائم اولور.

رمز در. درزیلرده کوریلان خلوتلر بونک نتیجہ سی در. برچوق ہفتالر دعا ایچون طوبیلا ندقاری اولرہ خلوتلر دیر. خلوتلر شہرلرینک جوارندہ صعب المرور طاغیرک تہلرندہ یاپیلیرہ اک بویوکی حاصیبایہ یاردم ساعت اوزاقلغندہ بولونانی در. خلوت خرسیتیانلرک مناسترلری کبی در. بوتون عاقللر ہر جمعہ اقسامی خلوتلرندہ کتب دینہ قرائتی ایہ وقت کچیرلر، کچیریلہ جک مدت عاقلک درجہ سنی کوچوک ویا بیوک اولدیغی کویستہ ریر؛ جاہلار یالکیز بایراملرہ اجتماع دینہ دہ بولونورلر، رمضان بایرامی کوچوک بایرام، قربان بایرامی بویوک بایرام در۔

۲ — مفروضہ منیہ

حمزہ ، ظہورینک ایکنجی سنہ سندہ ربیع الاولہ [۱] قاضی القضاة احمد بن محمد بن العوامہ یزدینی «الرسالۃ لمنفذۃ الی القاضی» رسالہ سندہ «سن قاضی القضاة کبی بر اسم جلیلی نصل آیورسک کہ حقایق قضا و احکام حقندہ ہیچ بریلکیک یوقدر۔ آرتیق سن مدعیدن باشقا برشی دیکلسک۔ ساکا نفسکی بیلمک واجب اولور۔ نفسک جاہلی اولور ایسہ ک زمانک فوعونی اولورسک۔ عثمان بن عفان (رضی اللہ عنہ) کبی اولورسک، کبی برطاقم تحقیرلر صاووردقندن؛ «ارقاداشلرک ابوبکر و عمر (رضی اہ عنہا) ک سیرتندہ بولونان عمرک شکلنہ کیریالی البسہ کی، اولوغک اوستندہ برقاہچی بولندردہ حدود عقوبتہ مستحق اولان کیمسہ یہ حدودی اجرا ایت، جامعہ اتور، ہر یردہ سنک قیافتندہ برنائب بولوندر، الکندہ کی قاہچی ایلہ اہل ملتکدن زانی، سارق، قاذف [۲]، شارب خمر حقندہ حدلری اجرا ایتسون۔ خطبہ بی بالذات اوقوملی سک، منبرہ قیلجسز چیقملی سک، اویکدن جامعہ، جامعدن اوہ کیدر ایکن یالین ایاق اولملی سک» کبی سوزلر صرف ایتدکدن صوکر؛ قاضی القضاةک و تحت ادارہ سندہ بولونان قاضیلرک، موحدلرینک نکاح، طلاق، وثیقہ [۳]، عتق، وصیت کبی امور و معاملاتہ باقہ سنی منع ایتمش، بوبادہ کندیسنہ مراجعت ایدن کیمسہ دن اول امردہ موحد اولوب اولدیغی صورہ سنی، موحد ایسہ امیر المؤمنینک (حاکمک) اعلان ایلدیکی شریعت روحانیہ ایلہ حکم ایتک ایچین قاضی القضاةک آدملر یلہ کندیسنہ کوندرلمہ سنی امر ایتمشدر۔ قاضی القضاہ بوتہداید نامہ بی آلدیراماش، حمزہ یہ جواب یازمقہ بیلہ تیزل ایتماش ایدی۔

[۱] مصردہ اک اول فاطمیلر طرفندن قاضی القضاة تعیین اولومش ایدی قاضی القضاة فرائض و دیگر خصوصاتندہ متہب اسماعیلیہ اوزرہ بین الناس اجرای احکام ایدردی۔
[۲] ناموسلی برقادینہ فحش ایلہ افترا ایدن [۳] مقالہ

شاهد الله ثابت اولور ایسه برلرینی دیکشدر . اکر توبه ایدرلرسه بر داها کناه ارتکاب ایتمیه چکنه دائر مولانا تک اسمیله یمین ایتدیردکن صوکر ا توبه لرینی قبول ایت . اولنره یکدیگرینی حفظ وصیانت ایتمه لرینی توصیه ایت . سلاحسز کز مسونلر هیچ اولزسه یانلرنده بریحاق بولونسون .

موسیو دوساسی نک دیدیکه کبی حمزه نک وصیت، عتق، ارثه وسائر خصوصه هاند حقوق مدنیه حقنده هیچ بر ایز بولنه مامشدر . حمزه هر حالده داها ایزینی بوله مدیغمز ، بیلمه دیکمز شیلری ده تعلیم اتمش اوله جق در . شو قدارکه «الدامغة للفاسق الرد علی النصیری» رساله سنده حمزه اهل توحیددن مقاوله لرنک، سور لرنک، مصاحبه لرنک، تبریک و تعزیت هر اسم لرنک حاکم قازشی اولان بیازلرک تمامیله تنزیل و تأویل صاحب لرنکندن باشقا اولمه سنی طلب ایدیلور [۱] .

بوندن ناشی موحدلری دیگر مذهب صاحب لرنندن آیر . جق بر وصف میز وارد . موحد قا داشلر آراسنده برلرینی طائیف ایچین بر طاقم رمز و اشارت قوللانیلر : ایلك تصادف استدکری کیمسه به ترا کتله النفات آمیز معامله دن وسلامدن صوکر ا شویله ده نیر : چقنجیلر مملکت کزه خلیله - Myrobolan ا کدیلمی؟ بوکا اوت . مؤمنلرک قلبلرینه ا کیلمشدر . جوانی ویریلیر . بو جوابدن صوکر ا حدودی بیلوب بیلمدیکه حقنده بر اسقاندیل یاپیلیر . اکر موافق جواب ویرایسه آرتق او کیمسه قارداش طائیلیر، جواب ویرمینجه بالطیبع بابانجی بیانیله بویله ربار و لا، بوتخم کیفی اسما علیه و یا باطنیه آره سنده استعمال اولونوردی . تخم اکمک مذهب توحیدی تعلیم اتمک دیمکدر . فی الواقع بو مملکتده خلیله یوق ایسه ده معنای رمزی نک عینی اولسنه مانع دیکلدر . بورمز بر جوق طائفه لرده بولونه بیلیر . بوندن ناشی موحدلر برنجی سؤال ایله ا کتفا ایتمیلر . ایکنجی سؤاله جواب ویرمینجه کندیلرندن صایمیورلر [۲] .

درر یلرک اقرار و اعتراف لری صورتی — میثاق ولی الزمان رساله سنده مذهب حاکمی قبول ایدنلرک عهد و میثاقی مذکورده مآلی شویله در : «حاکم حد، فرد و صمد اولان، ازواج و عددن منزله بولونان مولانا منزه متوکل اولدم . فلان اوغلی فلان نفسنه واجب قیله رق شویله اقرار ؛ عقل و بدنی صحیح اولدینی حاله . آرزوی وجدانیسیله ا کراه و اجبار کورمیه رک روحنه بویله اشهاد ادر که وتون ، نذاهب و مقالاتدن وادیان و اعتقاددن ایلیشکی کسمشدر [۳] .

Exposé [۱]

Exposé [۲]

[۳] دززی دینک آیری بر دین اولدینته اک بو یوک شاهد بوسوزدر .

ایستهرسه زوجك مالك اولديني ايسه لوازم بيتيه ، آلتون و كوموش ، مواشى وسائر
نه وار ايسه هپسنگ ياريسى زوجه نك اولور [۱] .

كور بيلور كه بورسالده يالكز نكاح و طلاقه عائد قوانين خصوصيه واردر . « الاسرار
و مجالس الرحمة للاولياء والابرار » رساله سنده محرمات مذکوردر . والده يي ، قير قارنداشي
تيزه وخاله يي آلمق حرامدر [۲] .

زوجين نشان مراسمنده بر آقاسيا آغاجي ديكر لر ، آقاسيا آغاجي علامات دنيه لري در .
مكتبلرده ، اولرده بولونور . بوده فينك ليلردن قالمه بر كيفتدر [۳] . سنت اولمق كيفتي ، مناكات
و مفارقاتك ديكر قسملري اهل اسلامده قبول اولونديني وجهه در . يالكز طلاق رجعي
يوقدر [۴] .

حزه كله عليا دنيلان وزير ثالث ابو عبده محمد بن وهب القرشي به بخش ابتدئي
عندشورده يعنى « تقليد الرضى سفير القدره » رساله سنده موحدلره مخصوص قوانين مدينه دن
بخت ايدبور . وزير ثالثي بوقوانين احكامنك رعایت اولونمسه نظارت وظيفه سيله موظف
قيبور . « موحدلره معروفى امر ايت ، اولردن منكرى نهى ايت ، اوللرى خدمت لاهوته
تشويق ايت . نقيبه يعنى مكاسر لره خدمت ك اقدام و مداوت ايتلر ني ، قاهرده و مصر
و ملحقانده نه حوادث واقع اولمش ايسه سكا خبر و يرمه لر ني امر ايت . بن سكا مستجيب لر
حقتده كي امر ونه صلاحيتي بخش ايتدم . هر كيمك طريقى مستقيم ، مدهني
حاكمي بولور ايسه اوكا احسان ايت ، اونى كنديكه يا قلاشدر ، باكا حالي بيلدير .
مظلوم ايسه اوكا يارديم ايدرم ، ظالم ايسه اونى قهر ايلرم . هر كيم ارتكاب ايتديكي
جنایت و يا خطا دن ناشي امر كه حبسه آتيله جق ، اوكا عفو و مسامحه ايديله جك
ايسه اويكه كتير ، اوكا آجيسنى دويه جق صورتده صوبا اور ، تاكه برداها موحدلره لايق
اوليه جق بر خطا ايشله مسون . بوجزايي اويگده دشمن بولونميه جق بر یرده اجرا ايت .
موحدلره عائد بوتون منافى كوزت . اولنرك طوغوم ، اولنمه و جنازه ايشلر نده سكا
امر ايتديكم قواعد و سنن دائره سنده حرکت ايت . حدود ، دعاة ، مأذونين ، نقبادن
خدمتلرنده قصور ايدنلرك ، خطاسي ظاهر اولانلرك قصور و خطالري نه اولان ايكي موحد

[۱] شرط الامام صاحب الكشف ، Exposé

[۲] Exposé

[۳] بيروت سالنامه سي

[۴] دائرة المعارف

حاکم امامتدین منزله اولوب امامتی قائم و منتظر حمزه نك بویونه کچیرنجبه حمزه حدودی برلرینه برلشدرمش ، نفس کلیه بی کندیسنه حجت ، کلیه بی سفیر قدرت یابدینی کبی حروف صدقی ده برلی برینه قویمش ، حاکم و حدانیت و لاهوتی اعلان ایتمشدی . موحدین ده بودعوتیه اجابت ایتشلردی . مذهب توحیده موحدین ایله برابر اهل تأویل دن و مرتدلردن ، جم غفیرده کیرمش ایدی . فقط بونلرک کیرمه لری ریادن ، استراحتیه محبتدن ناشی ایدی .

میشاقک حمزه نك امامته صعودندن اول ویا اولندن صوکرایازیلوب یازلدینی معلوم ده کیلدره . ظاهری امامته صعودندن اول یازلدینی کوسته ریور . امامتدن صوکرایازلدینی صورتده کندیسنک بوتون موحدلره ، تعلیماتی تامیله بیلمه ینلره لاهوت حاکمی تمثیل ایتدیکنی اشعار ایتیش اولور . بوضورت داها اوینغوندر . مقامات ابی زکریادن مقام حاکمه قاداز امامته مستوره مقامات لاهوتیه ایله صور ناسوتیه ده برابر کیدیوردی ، باری شریعت سابقه نك آخر مدتده هر دور جدیدک مقدمه سنده امامت ایله ظاهر اولویوردی . ظن غالبه کوره امامت ایله ظاهر اولان مقامات عصر اخیرده مقامات لاهوتیه ترتیبی اوزره ایدی . اولردن اوچی امام مستور ایدی : ابوزکریا ، علیا ، معل ، بشی ده امام ظاهر ایدی . قائم [۱] ، منصور ، عزیز ، حاکم . بوامامت صاحب حقیقه سی اولان حمزه یه واصل اولدی . [۲]

۳ — تحلیل و تنقید

دردی مذهبی حران صائبه سنک مذهبی کبی برطاقم مبادی خلیطه سی ایدی ؛ فی الاصل اسنا علیله تقلیدی ایسه ده برطاقم اعتقادات قدیمه و مواد مختلفه فلسفیه ایله مخلوط ایدی . دردی مذهبه درلو درلو اعتقادات قدیمه قایلیمش ، فلاسفه قدیمه نك کتابلردن مأخوذ اولان ماده لر اکثریاً تبدیل قیافت ایدرک کیرمش ایدی . فی الواقع دور قدیمک مسالک مابعد الطبیعه سی تطبیق اولونه بیلیر . فقط بوراده استدلالدن زیاده وقه لر ، فکر فلسفیدن زیاده روایتلر برطوتمش ، بونلرده ابی هضم اولونمیه رق بیغینتی شککنده قالمشدر .

[۱] قائم ، دجال مخلد بن کیداد اسمنده کی ابوزید ایله طونوشدینی ائشاده یاننده بولونان قرق آلتی حدود وار ایدی که بونلردر :

۴ حدود اربعه [عقل ، نفس ، کله ، سابق]

۱۲ حجت (تالی بوراده داخلدر)

۳۰ داعی - Abrégé

۴۶

مولانا به طاعتدن باشقارشی بیلمز. اوکا طاعت ایسه عبادتدره عبادت خصوصنده کچمشده. شیمدی، کله جکده اوکا هیچ برشریک قوشماز. روحی، جسمی، مائی، اولادینی، جمیع ماملکنی اوکا تسلیم ایتشد. خوشنه کیتسون، کوچنه کیتسون، لهنده اولسون، عاینده اولسون بوتون احکامه اعتراض وانکار ایتسکسزین راضی اولمشدر. نفسنه واجب قیلدینی، روحنه اشهاد ایتدیکی دین مولانا دن نه وقت رجوع ایدر ویا اونکله باشقاسنه اشارت ایدرسه ویا اوامرندن برینه مخالفت ایلرسه باری معبودن بری، بوتون حدودک افاده سندن محروم، «البارالعلی جل ذکره» نك عقوبتنه مستحق اولسون کیم که حاکمدن باشقا کوکده اله معبود، یرده امام موجود یوقدر دیه اقرار ایدرسه بختیار، مرادینه ایرمش موحدلردن اولور.»

میتاق ولی الزمان عباره سندن آکلاشیر که بو عهد میتاق ولی الزمان اولان حمزه یه قارشی دره بوراده دقت اولونجه ققطه لر وارد:

- ۱ -- اسراره واقف اولان هیچ برطالب تعلیماتی اصلا افشا ایتیه جکدر.
- ۲ -- حاکم، یر یوزنده یگانه امام در، فی الواقع امام حمزه ایسه ده اصل امام حاکم دره. حاکم امامت و لاهوت مقاملری وارد، مقامات ایکیدر که بری حاکم ناسوتی ویا ناسوتک کیزله ندیکی، لاهوت مرتبط بولوندینی برشکل دره. بوکا «زمان تجرد» دیرلر یعنی حاکم امامت ویا سلطنت کسوه سنه بوروندیکی زمان دره. دیکری ناسوتک قدرت طایله ایله مزین اولدینی شکل دره که بوکاده «زمان امامت» دیرلر [۱] یوقاریده ذکر اولدندینی اوزره اون ایکی ملائکه وبقیه حروف صدق باری نك امامته دعوته قیام ایتمشلردی، بونلر باری نك زمان تجردینه یتشمشدر، اوکا کشف انناسنده شطنیل حکیمک حضورنده خدمت ایتمشلرایدی. باری تجرد ایدنجه شطنیل حکیمی خلقه امام نصیب ایله مش، ملائکه به سجده ایتملرینی امر ایتشدی [۲]. «امام لاهوتی تمثیل ایدنجه باری کندی به نصل اطاعت اولونورسه امامده اوله اطاعت ایتملرینی امر ایدیوردی [۳]. «امامتدن افضل یر یوزنده برشی بولونسیدی حاکم او اسمی آلیر ایدی» [۴].

کور بلیور که حاکم زمان تجردده لاهوتده قالمق ایچین امامتی حمزه یه فراغ و تسلیم ایدیور. حمزه یر یوزنده حاکم بدل امام اولیور. «ناسوتی انناسنده انحاق امامت اسمی ایله ظاهر اولغله امامتک مولانا نك اجل اسمی اولدینی ظاهر اولمشدر» [۴]

درزی مذہبک استناد ابتدایی مبادی بسبتون قیمتسز دیکلدر، بوکا مبنی مذہبلی
حقنہ برتفصیل معلومات ویرلادکن صوکر ا مبانئ ایمانیہ و مبادئ اعتقادیه لرینی برکره
کوزدن کچیرلم :

مبانئ ایمانیہ : ۱ - الله ذوالجلال حقیقتدن عبارتدر که وحدتی اعترافی تمثیل دره . هویت
لاهوئی باشقا هویتلره اصلا مشارک دیکلدر ، کیفدن و تعریفدن منزهدر [۱] .

۲ - الله کندی نوریله هرشیدن اول عقل کلی بی یاراتمش ، عقل کلیدن ده نفس
کلیه تولد ایتشددر . عقل کلی و نفس کلیه الوهیتک ایکی اساسی در . آثار سماویه وارضیه تک
عمومیتله بوایکسندن باشقا مؤثرلری یوقدر .

۳ - حاکم حقیقی تشخیص ایدر ، اله معبوددر . یویوزنده اونک نفوذ و قدرتک
امین و محرم رازی حمزه دره . حمزه عقل کلی در ، امام اعظم در [۲] . دامادی اسماعیل بن
محمد التیمی ده نفس کلیه در .

حاکم وحدتی و تجلیاتی اعترافدن صوکر حمزه تک اوصاف عالیه سنی ، قدرت
وعظمتی ، کندیسنه تودیغ اولونان رسالتی حاکم ایله دیگر وزرا و سائر موحدین ایله
اولان مناسباتی ، برزمان ایچون غیبوتی ، صوکر رجعتی ، انسانلر اوزرنده حاکم اولمه سنی
بیلیمک درزی مذہبک باشلیجه موضوعی در . بوایکی معرفتدن صوکر ا وزراء دینی بیلیمک ده
فرضدر .

۴ - انسانلر یامتدین و موحد و یا غیرمتدین و غیر موحددر . درزیر متدین و موحد ،
درزی اولیانلر غیر متدین و غیر موحددر . موحدلر یا عقل و یا جهال اولورلر .

۵ - یویوزنده یکانه وظیفه کافه رذائلدن نفسی تطہیر و تزکیه در .

ایشته درزی مذہبک پک بسیط کورونان جہتلی یونلر در .

فقط درزی مؤلفلری تاریخک الشانلی وقعہ لرینی کندی استفاده لرینه اماله ایتک فکریله
مذہبلرینک ، معلوم اولان مبادی تک بر اساسی اولمه سنی ایسته یورثر . مثلاً آدم صفا حمزه در .
مسیح حقیقی حمزه در . فیثاغورث حکیم حمزه در ، سلمان فارسی حمزه در . اخنوخ یعنی ادريس
علیه السلام اسماعیل در ، هرمس اسماعیل در ، آدم عاصی اسماعیل در . مشاہیر نطقا
ویا انبیاء درزی اعتقادنی اجمال ایدن مبشرلردن باشقا برشی دیکلدر ، ایشته بو واسطه ایله
درزی اعتقادینه کوزل بر قسم کیریور؛ الله هر بر پیغمیره ، اوامری واسطه سیله عصرک
احوال روحیسنه کوره وعظ و نصیحتہ خادم اوله جق برطرزده اهل توحیدک ایمانی ایچین

برمقدمه مآذونیت بخش ایدیور . غایت ماهرانه اولان بوتدیر سایه‌سندہ درزی مذهبی شرقہ ظهور ایدن هر مذهبن زیادہ تمادی ایدیور .

بوکونکی درزیلر دیگر اہالیدن فرقی دکیلدہ . یالکزاردہ لرنندہ کی معارفدہ بویوک برفرق واردہ . علوم دینہ لری مطبوع دکیلدہ . اونی آنجاق عقالمطالعہ ایدرلر ، اونلردہ پک زیادہ احتیاط و کتہہ مجبور اولرلر ، اک عادی بر صورتہ افشای راز پک شدتلی جزایہ بادی اولور . عقالمطالعہ ایلہ جہال اراسندہ بویوک برفرق واردہ . جہال عامیانہ اولان بیلکیلدن بیلہ بی بہرہ درہ . بوکا مبنی بعض قولہ کورہ جاہلر مرتدلر کی قیامتہ جزا کورہ جکلردہ ؛ رفاہ دائمہ نائل اولانلر یالکز عقالدہ .

ساری اعتقادہ : ۱ — درزی مذهبی اسماعیلیہ مذہبنک خطوط اصلیہ سنہ بناقلیمشدرہ اسماعیلیہ مذہبنک سبعة سیارہ ، ہر برینک فلک مخصوص لری ، فلک ثوابت . یدی دکز ، یدی اقلیم ، یدی ناطق ، یدی کوک ، اون ایکی برج [۱] تمامیلہ درزی مذہبندہ واردہ . اسماعیلیہ پک نطقاہ و بردکاری اون ایکی حجت یرندہ شطنیل حکیم ویا آدم صفا اولان حمزہ نک اون ایکی پیغمبری ، داعیلری ، حمزہ نک ادارہ سندہ بولونان درت وزیرک اون ایکیشر حجلری واردہ .

اسماعیلیہ نک ناطق صایدقلری محمد بن اسماعیلدن سوکرا درزیلر جہ عیداللہ المہدی سعید ناطق کوسستہ ریلور . محمد بن اسماعیل ایلہ اساسی اولان قداحک شریعت نامنہ اورتہ یہ قویدقلری اسماعیلیہ درمیان ایدیور . قداحک پرنسپلری مشهوردرہ ، کتابلری دہ واردہ . فقط سعیدک آیری بر ناطق اولسی پک فریبدر . اگر اونک بر شریعتی ، اوکا اساس کوسستہ ریلان قداحک بر تؤولی واریسہ یدنجی شریعت نرہ دہ درہ ؟ قداح سعیدہ نصل اساس اولہ بیلیر ؟ چونکہ ناطق ایلہ اساسک بر عسردہ بولونمہ لری لازمدرہ . حال بوکہ قداح سعیدک اجدادندندرہ . آرتیق نصل معاصرت ممکن اولور ؟ فی الواقع محمد بن اسماعیل ایلہ سعید عادی شخصلردہ . آنجاق کویا جعفر الصادقک د برنجی امام نہ یا پارسہ ، سوکنجی امامدہ اونی یاپار . سوکنجی امام ایلہ اللہ نفوذ و قدرتمزی اکال ایدرہ سوزینہ استناد ایدن حمزہ یہ کورہ سوکنجی اولان سعید یدنجی ناطق اولور . محمد بن اسماعیلک شریعتی شرایع تکلیفیہ نک سوکی اولقلہ برابر سعیدک شریعت تکلیفیہ سی دہ اوہ اولمش اولور . [۲]

[۱] یدی کوک یدی مستور امامدرہ اونلرہ یدی اقلیم تخصیص اولوتمشدرہ . اون ایکی برج دہ

ینہ اونلرہ تخصیص اولونان اون ایی اطہدر . Abrégé

Abrégé [۲]

وزرا ترتیبی ده اسماعیلیه وار ایدی. اسماعیلیه فلاسفه دن عقول عشره آلهرق ترتیب
وزراده قولالائش ایدی. باطنیه نك ایکی نوع وزراسی وار ایدی، هر بری بش عدد ایدی.
بونلر کائناتی اداره، انسانلره تعلیم ایدرلر ایدی. برنجی صنف [سابق، تالی، جد، فتح، خیال]،
ایکنجی صنف ایسه [ناطق، اساس، امام، حجت، داعی] ایدی. برنجی صنف معنوی ایدی،
سماوی ایدی، مستور ایدی. ایکنجی صنف یر یوزنده ایدی، یر یوزنده یولونان بش وزیر
سماوی اولان بش وزیر موافق ایدی. سابق الله و دیگر بر رأیه کوره نورالله ایدی.
سابقه هیچ بروصف اسناد اولنه ماز ایدی.

رهبرک یدی درجه ده ایدی [۱]. بوده « واحد دن واحد صادر اولور. » اصل
فلسفیسندن آلتش ایدی.

حزره وزرا ترتیبی حقنده فکری اسماعیلیه دن آلدی. فقط فکرینه کوره تعدیل ایتدی:
اولا — سابقك « اوسته عقل، نفس، کله » قویدی. اولره بك چوق اسملر ویردی.
نته کیم وزراء ثمانیه نك اسمیسنده بو اسملر کورولمشدر. حال بوکه شیوخ متقدمین یعنی
مشایخ باطنیه اولجه ذکر اولوندینی وجهله سابقك فوقنده کله دن باشقا برشی بیلمز لر
ایدی. کله ایسه سابقدن باشقا برشی دکیل ایدی. کله سابق، سابق کله ایدی. درزیلر ده
ایسه سابق برنجی درجه دن دردنجی درجه یه ایندی.

ثانیاً — وزرای خمسة عظیمه دن جد، فتح و خیال، ی آیردی. ایکنجی درجه یه ایندی ویردی.
ثالثاً — ناطق ایله اساسی حدود ضلالت و اغفال قیلدی. آنجاق بعض کره مجازاً
وزرای خمسة یه اطلاق ایدر ایدی. باطنیه جه یر یوزنده کی وزراء خمسة دین حقیقی صاحبی ایدی.
حزره ایسه تنزیلک وزرای خمسة ضلالتی پیغمبر من علیه الصلاة والسلام اقدمن ایله خلفاء
راشدین حضراتی، زماننده ده بش کیمسه یی کوسته بور، روح حقیقی وحدت حاکی اعتراف
اولغله شریعت ظاهره وزراسی روحسز جسد بولویور، مذموم صایبور. بوکامقابل حدود
خمسه محدود اقامه ایدور ایدی: ذومعه، ذوهسه، کله، جناحین (سابق ایله تالی)

رابعاً — باطنیه نك وزراء عالیة روحانیة غیر محسوسه سفی یر یوزنده اشخاص ایله
تمثیل ایتدی. [۲] دیگر بر تقسیمه کوره وزرا بش مقوله یه آریلیور ایدی: نورانین،
نفسانین، روحانین، جرمانین، جسمانین [۳]

[۱] اسماعیلیه ده کی بواسسه کوره قاهره ده دارالحکمه ده تعلیم اولونان طقوز ماده یی یوقاریده یدی ماده یه
ارجاع ایدرک بیان ایتدیم.

[۲] Exposé

[۳] جرمانین اجسام سماویه یه، جسمانین، تحت القمر اولان اجسامه عائد اولاندر.

معانی باطنه اول امرده دلیل اوله رن ابراز اولوندی. مشایخ باطنیه شیوخ متقدمین چینلندی، تأویلات باطنیه خصوصنده چوق مستفید اولدی لر. فقط حمزه برنی ادامه یه یا ناشمدی، چونکه هر خصوصنده Original - بر امر مبتکره، اورنکسز برشی آرایوردی. اک نهایت آرا رنده دنی بر تقارب قالمدی، تمامیه شریعت باطنیه بیلدکاری تأویلات باطنیه دن ایلشکاری کسیلدی. آرتیق درزی مذهبی باطنیه نك بر شعبه سی دکیل، بلکه بر منشی اولدی.

حمزه بوتون مذهب لری بیلردی [۱]. مبادی خلیطه سی اوله سی بوندن ناشی ایدی .
ب - ۱ - حمزه مملکتلیسی اولان مانوی نك سنویه - Dualisme مذهبی براقه دی. نور وظلمت مبدلرینی قبول ایتدی . مانی ، روایت کوره شاپور زماننده گلش، مجوس مذهبی ایله خرسستیانلق مذهبی تألیف ایله مش ایدی . مانی نور وظلمتی ایکی اصل قدیم اوله رق قبول ایدیوردی. نورک فعلی خیره، ظلمتک فعلی شر ایدی. بویه جه مجوس مذهبه ملحق برده مانویه مذهبی ظهور ایتش ایدی . مانی کذب منع ایدیوردی .

درزی دنیاسی نور وظلمت ایله باشلار که نور عقل، ظلمت ده ضددر . حاکم عقلی نور شمعمانیسندن اظهار ایتش [۲]، عقلک قورونسیسه قارشی تأدیپ ایچین ضدی ابداع ایله مش ایدی . عقل اول مبدعاتی ایدی ، صو کرا ضد ، صو کرا نفس کلیر ایدی [۳] .
مجوسک نور وظلمتی ایکی ضد مبدع افعال اولغله درزیلر ضد فعللره باقره رق شریعی ایکی مخالف قوتک تحت نفوذنده اولمق اوزره شریعت توحیدیه وتاحیدیه دیه قبول ایتش لری ایدی . نور وظلمت آره سنده اولدینی کی بو ایکی نوع شریعت آرا سنده دائماً مخالفت ، عداوت حار ایدی .

۲ - درزی مذهبنده مجوس مذهبه ملحق اولان زردشت مذهبندن آلمه بعض اساس ده واردر . بو مذهبه کوره نورک وجودی حقیقی، ظلمتک وجودی تبعی وظلی در . ظلمت نوره تبعاً حاصل اولمشدر . ظلمتک وجودی ضروری ایسه بالذات وبالقصد دکیلدر . درزیلر دهده عقلک وجودی حقیقی در . ضده نور عقلدن بلا قصد و اراده ظهور ایتشدر ، محض ظلمت در ، نفسک وجودی عقله تبعاً یار اولمشدر . نذک یعنی اساسک نفسدن ظهوری ده نفسک اراده سی ایله ده کیلدر .

۳ - حمزه ینه مجوس مذهبه ملحق مزدک مذهبندن خیلی اساسلر آلمشدی . مزدک ده مملکتلیسی ایدی ، مزدک نوشیروانک پدری قباد زماننده ظهور ایتش ایدی . بو مذهب

[۱] Abrégé

[۳] کتاب النقط والدوائر

[۲] کشف الحقایق

مقتضای آنست که عالم علوی درت ، یدی ، اون ایکی قوتله اداره اولونوردی ، عالم سفلیده ده بو قوتلر وارایدی. مثلا «موبده» هریده درتلردن؛ «سالار» پیشکار، کاروار، دستور، یدیلردن ؛ «خواننده» دهنده ، ستاننده ، پرنده ، کشنده ، زنده» اون ایکیلردن ایدی. هر هانکی برانسانده اودرت، یدی، اون ایکی قوت اجتماع ایدرسه عالم سفلیده ربانی اولور، کنديسندن تکلیف قالفار ایدی. مزدك حاتی فناقدن ، مخالفتدن ، بغض وعداوتدن منع ایدرایدی. نسای حلال ، مالی مباح قیلمش ایدی .

درزیلرده کی امام اعظم وعقل کلی نك دوننده کی درت وزیر، یدی امام مستوره، اون ایکی تقیب ، قیوددن آزاده اولمق کیفیتی هب مزدکیلردن کلمه ایدی .

۴ — درزی مذهبنده هند تثلیثی ایله حمز نك ایچنده یشادینی مصر قدم مذهبی ده کوریلوردی . «براهما ، سیوا ویشنو» هند تثلیثی تشکیل ایدیوردی برهما خلق ، سیوا مخرب ، ویشنو محافظ ایدی. درزیلرده بونك اورنکی اولمق اوزره عقل، نفس، ضد وار ایدی عقل ایله نفس برهما ویشنو ، ضده سیوا اورنکی ایدی .

مصرده «اوزیریس ، ایزیس» زوجین ایدی. خیر ایدی ، طیفون ایسه شر ایدی که مصریلر بوکا «Seth» دیورلردی . درزیلرده بوکا اورنك اولمق اوزره ذکر اولونان عقل، نفس ، ضد وار ایدی عقل ایله نفس خیر ، ضد شر ایدی [۱] . ضده اولو حارت ، صوکر ابلیس دینمشدی. عقل ایله نفس زوجین ایدی . کله عقل ونفسدن ایلك طوغان مولود ایدی . نفس ظهور اولنده آدم صفا اولان عقلک زوجسی ایدی ، ام البشر اولان حوا نامنی آلمش ایدی . موجدلر عقل ایله نفسک اولادلری ایدی . نته کیم جعفر صادق بوکاشهد اولمش، شوبله دیش ایدی: «مؤمن مؤمنک آنا بابا بر قارداشی در ، بابالری نور یعنی عقل، آنالری رحمت یعنی نفسدر [۲] ، کداه ند» ده «ضده» کزوجسی ایدی.

ج — درزی محررلری فلاسفه مختلفه قدیمه جه استنباط اولومان اساسلری مذهبلینه آلمق ایسته لرلردی ، فقط بونلری آلدقلری کبی براقرلر ، اولدینی کبی مذهبلینه آمازلر ، بلکه ایستدکاری کبی تعدیل ایدرلر ، عادتا تقلید کورونیمه چک دووجهده شکل ویرلردی، بونی ده کتم ایدرلردی .

فلسفه بومذهبک قوجاغنده سوماستعمال اولونهرق حاکمک دنیایه تمامیه غالب اولمسی.

Abrégé [۱]

[۲] کشف الحقایق

خصوصاً استعمال اولونوردی. حمزه ومقتناك فلاسفة قديمه دن اقتباس ايتدكبرى دلائل اكثرثيا اغفالكارانه ايدى. [۱]

۱ — فلاسفة قديمه نك خلقت عالم حقهده كى فكر لر تماميله اخذ اولوندى : علة العلل عقل كاي ، نفس كايه - هيولاي اولى ونانيه (جسم) - افلاك .

درجات وجودى ترتيب خصوصنده بوسلسله فاسفيه ايله مجوسك نور وظلمت اصلى مزج اولوندى : يزدان كنديسى ايچين بر ضد تصور ايتكله طبيعت نوره مخالف اولان بو تصور دن ظلمت اهر يمن حاصل اولمش ايدى .

دردزىلر طرفدن فلسفه ده كى علة لملك باشنه معل كتيبيلور ، علة العلل ايله عقلى كاي بر درجه ده .

طوتيلور ، معل علة العلل حاكم ، علة العلل ايله عقل كاي حمزه اوليور [۲]. مجوسدن آنان ضد

عقلدن آبرى صاييلمور ، فقط درجه سى عقل دن صوكر ايه قاليور . نفس كايه يه بدل ينه نفس كايه

آينور ، نفس كايه عقل كاي نك دومه سى اوليور [۳] ، هيولاته بدل كلبى اقامه اولونويور .

ترتيب كائناات حقهده كى ترتيب ده «واحد دن واحد صادر اولور ، اصلندن اخذ اولونمشدر .

هيولى دن يلان اثر عقل كاي ، ضد ، نفس كايه ، ند يعنى اساس ، كله ، سابق وتالى اولان علتلردن

تكون ايتمشدر . ترتيب مبدعات بويله در . بونلر بش ورزى اشعار ايدر . يالكز ضد ، ند

خارجدر . هيولانك عات اولاسى جوهر باريدن صادر اولان عقل كاي در ، علت اخيره سى

ايسه تالى در ، تالى ارضى ، ارضه بولونانلرى ، افلاكى ، برجلرى ، طب ايع اربى

ابداع ايله مشدر . وزراء خمسه بش ذات وياجوهرى تشيل ايدر : اير ، نار غنصرى . هوا

صو ، كه بونلر طب ايع اربع در . هيولى بشنجى طبيعت در . هيولى ذكر اولونان علتلرك برندن

ديكر ينه كچمكله ايكى ضد طبيعتا كتساب ايتمشدر كه حرارت ايله برودت در . بوايكيسى اركك

وديشى يرنده در . هيولى تاليدن چيققدن صوكر ا كنديسنده كى حرارت حر كته كلير ،

كنديسنده كى كيزلى اولان برودتى آشيلار . بوندن اوچنجى طبيعت اولان بيوست تولدايدر .

صوكر ا ايكنجى بر حر كت ايله برودت حر اتدن منفعل اولور . بوندن ده در دنجى طبيعت

اولان رطوبت تولدايلر . برودت طبيعت علل سابقه طرفندن هيولاده تمام اولونجه هيولى

جسم اولور [۴] ، طول عرض وعمق دن عبارت اولان صورتى قبول ايدر . هيولى طب ايع

[۱] Abrégé

[۲] كشف الحقايق . الى توحيد مولانا دعوتكم الذى لامولى لنا سـ واه معل علة العلل منز

عن القدم والازل ظهر لنا فينا جل عن التشبيه والمثل - رسالة الانضاء

[۳] بوتمبرده اسماعيله ده واردر .

[۴] مجرى الزمان ، Abrégé

قبل الاسلام عربلر و تدینلری

محیط طبیعی — تاریخک عربلرک بشیکی اوله رق طائیدینی شبه جزیره یه آسیا ایتیلرنده کی بویوک یا بلانک جنوبه متوجه بر استتاله سی نظریله باقه بیلیرز. شمال بادیه سیله صاغدن (عراق) ده، صولدن (سوریه) یه باغلانان بواستتاله، (موآب) طاغلرنده باشلایان (جبل السمراة) سلسله سیله بزى (تهامه) یعنی ساحل قسمی، دیکری (نجد) یعنی داخلی یوکسک حوالی اولوق اوزره ایکی یه آیریلقدهدر. تهامه، بویدن بویه (بحرا حمری) منتهی اولدینی کی (نجد) ده غربدن شرقه دوزرو محسوس بر میل ایله (سماوه) وبصر کورفرزی منطقه نه قدر امتداد ایدر.

نجد ایله تهامه آره سنده کی طاغاق ساحلی تشکیل ایدن (حجاز) خطه سی تهامه کی (غرانیت) و (پورفیر) دن متکمل طاغلرله مستورددر. حجازک برژه نولوزیک تشکلاقی آره سنده عربلرک [حره] دیدکاری برچوق سونمش و واقانلر موجوددر. بونک ایچوندرکه قدام حجازله تهامه نك طاغاق اقسامنه (حجریه) اسمی ویرمشلردر.

نجد قطعه سی شبه جزیره نك مرکز یا بلاسی تشکیل ایدر. (جبل السمراة) دن (سماوه) یه وبصره کورفرزی ساحلارینه قدر امتداد ایدن بومرکز یا بلاسی (نجد حجازی) و (نجد عارض) ناملریله ایکی یه آیریلشدر. نجد اراضیسنک قسم اعظمی کاسی، بر مرید بویه نك باصاماقلری شکنده یا بلا صره لرندن متشکلدر.

نجدک شرقنده وبصره کورفرزی سواحانده (یمامه)، (بحرین) و (عمان) خطه لری، جنوبنده ایسه معظم (دهنا چولی) وارددر. ایری دانلی و قرمزى رنگده قوملرله مستور اولان (دهنا)، یازین قیزغین کونش آلتده بر خون و آتش منظره سی عرض ایدر. بدویلری بیله تدهیش ایدن بوجسیم چولده سنه نك هان هر موسمنده بر برلری آرقه سندن قوشان قوم طائفه لری اراضینک سیاسی دائمی صورنده تبدیل ایتمکده، آسن روزکارلر وولتاندن فیشقیران لاولر کی حیوانی، نباتی بوتون عضویتلری یاقوب قاوورمقدهدر.

عمان خطه سی، غرانیت بر طاغله دکنز آره سنه صیقیشمش طار بر ساحه اولوب قره جعتی سیاه قایلردن متشکل یوکسک تپه لرله محاطدر. ساحل طرفی ایسه آلچاق و قوم سالدره شبه جزیره نك جنوب حوالیسی (ین) دینیان خطه یی احتوا ایدر. بو خطه هیئت

اربعه نك مدبری دره و وزراء طبایع اربعه نك حقیقتاری دره. چونکه طبایع دینیه آلزنده دره یعنی ناطق ، اساس ، امام حجك علملری آلزنده دره. هیولی بشتیجی طبیعتدره اوده تالی بی غنیل ایدر [۱] .

هیولی حد ذاتنده بر کره مستدیره دره دائره هیولانك اورته سنده فلک اطلس دائره سی یولونور. فلک اطلس آلتنده فلک بروج ، دها آلتنده افلاک سبعة واردر . افلاک بری برینك اینچنده دره کواکب سبعة یعنی زحل ، مشتری ، مریخ ، شمس ، زهره ، عطارد ، قمر مدبرات سبعة دره موالید ثمه (معدن ، نبات ، حیوان) طالنده مدبر و حاکم در [۲] .

۲ — قدماجه ایکی ضد مبدء مولد وار ایدی که هرا یکی سی ده ازلی ایدی . بونلردن بری عقل و حکمتدره بوده الله دره دیگر کی جامد دره حر کاتنده کورد ریعی شعور و ادراکی یوقدره. بوده ماده و یا هیولادر . افلاطون ذکر اولونان بومبدأ آره سنه بر عقل ، بر نفس عالم قویمشدر . طالمک جسمی ده واردر ، نفسی ده واردر . نفس عالم معقول ایله محسوس آراستنده بر متوسطدره. الله عقلی نفسه ، نفسی بدنه قویمشدر . نفس بومتوسط وظیفه بی ایفا اینچین ایکی ضد طبیعی خائز اولمیدر که ایکی سی ایله آتلاف ایده بیلسین ، بونلر ایله امتزاج ایدرک واحد و کثیر اوله بیلسین . نفوس فردیه نفس عالمک اجزائی کی دره. نیته کیم عناصر ابدان عناصر عالمک بر جزئیدر . نفس فردیسی اولان موجوداتک عالیسی کواکب ، سوکرا انساندر .

اینکند زنده کی اشراقیه مدرسه سی ایسه عقل اوستنده احد و یاخیر بولوندر یوره احد مطلقدن برنوع اشراق ایله عقل ، عقلدن نفس عالم صادر اولویور ایدی . درز یلرده احد حاکم در ، تولدات عقل کلی ایله یعنی حمزه ایله باشلار سوکرا عقل کلیدن نفس کلیه تولد ایتمشدر . هیولی انوار روحانیه دن سوکرا در .

۳ — انکساغورته کوره عمادن آهنگ چیقاران ، اشیا بی نظام آلتنه قویان ، کائناتی تحریک ایدن عقل ایدی . درز یلرده ده هر شیک هیولاسی اراده یعنی عقل ایدی ، هر شیک تکوننی عقل ایله ایدی . [۳] نور شعشعانی ، حکمت کلیه وزرایی تحریک ایدن ایکی عامل ایدی [۴] .

۴ — افلاطون خیری هر درلو تعریفک فوقنده بولویور ، ارسطو الهی هر شیدن عالی

Exposé [۱]

Abrégé - مجری الزمان [۲]

[۳] کشف الحقایق

Exposé ، Abrégé [۴]

کوربور، فلوطین، ادرک ایدمه بیله جگمزشی اللهه عانداولمازه دیورایدی. باطنیه بوکابناء اعتقاد ایدرک « علت اولی هر درلو اوصافدن منزده در. الله بیلنه من، اونک برشیتی ده معلوم اولمازه. اونی ذکر و بیان بیله جائز دیکدر، نه اثبات مطلق ایله، نه نفی مطلق ایله حکم اولونه ماز » دیوردی. درزیلرده بو اساسی باطنیه واسطه سیله فلاسفه دن المشر ایدی. « کنه وصفنه واصلر ایریشه من، هویتی افکار متفکر بن احاطه ایدمه من [۱]، « اوکا قدیمدر، ازلیدر. دینزه؛ حقیقت دکیل. بلکه ضرورت اولقی اوزره اوکا هر شیتی یارادان دهنیر. او، اول، آخر، ظاهر، باطن دیکدر [۲]. (نفسی ده، روحی ده وازدر) دینه من. خلاصه الله جمیع اسما وصفات واجناسدن ولعاندن و اشیادن منزده در» [۳]. « اونک صفقی بو قدر، اوکاصفت لاحق اولمازه [۴]

۵ — ارسطونک اجسام ارضیه ده کی عناصر اربعه نظریه سی، درزیلر طرفندن اخذ اولومشدر. بونلر کی ارسطونک ایلاک مولودک آناسز، باباسز اولسی حقنده کی فکری ایله درزی فکری آراسنده تقارب واردر. درزیلره کوره بو عالمی بو کونکی کوردیککنز وجهه، میلار لرله، میلیونلره ارککلر، دیشیلر، اختیارلر، کنجیلر، کوچکلر، بویوکلر، چوچقلردن مرکب اولقی اوزره یارامشدر [۵].

ارسطو الوهیتی تصدیق ایله برابر عالمک قدمنه قائل ایدی. الدعاء « المستجاب » ده ذکر اولوندیغه کوره باری اشیا بی ماده ایله، الت ایله، معین ومثال ایله دکیل بلکه وجودی ایله، علمی ایله، اراده سیله ابداع ایله مشدر.

۶ — فیثاغورث؛ افلاطون و بونلره موافقت ایدن فلاسفه ده کوریلان تناسخ درزیلرده کچمشدر. مجوسده کوردکلری اشخاص بشرده کی تقمصی، کوملک دیکشدرمکی، سلفلری اولان غلاتده بولمشلرایدی، « نفوس ماده دن مجرد اولغله معرفت بازیدن، اکتساب معارف و معالیدن عاجز ایدی، باری نفوس ایچین صورت بشریه، آلات طبیعیه شریفه ایجاب ایتدی. اونلر ایچین عالم علوی و سفلی بی یاراندی. نفوس نظامنک کالی ایچین صورت بشریه یه حلول نایندی. نفوس الی الابد باقی در، بر جسمده تکراری، قیصلرینک تغیری اوکاضرر ویرمن » [۶]

[۱] التحذیر والتنبیه .

[۲] بو خصوص، نظم کریمه مخائف اولقی اوزره سوبله مشدر .

[۳] کشف الحقایق .

[۴] الدعاء المستجاب .

[۵] Exposé

[۶] مجری الزمان

تناسخ ، روح سعادت اخرویہ بہ واصل اولہ دن اول تصفیہ اولونمق اساسہ مستند
ایدی ، بدن آیرلدقن سوکرا باشقا بردنہ کچر ایدی .

میرابونک ادعاسنجہ الک اول روحلک بقاسنہ ایسانانلر مصریلر ایدی . ارنیلر عندنہ
تناسخ حقنہ شو اصل وارایدی : ارواح ، بلاعب ، ایما صحیح ، اعمال صالحہ ایله برحیات
کچیرد کدن سوکرا بیلدیزلرہ عروج اندر ، یاواش یاواش کرہ اثیریہ بہ ، نفوس زکیہ مقامنہ
قادر صعود ایدر ، اورادہ نور اعلائی تماشایہ قوبولور .

درزیلرک فوق العادہ اولان اشخاصلری حقنہ دوشوندکلری بویلدہر . حاکم حقنہ
کیت و کیفیت وسائرہ کچی عوارضدن قطع نظر ایله بویله تصور ایدیورلر . ایتستن « الله
بدن کوزلریله کوریلہ مار ، بزم کوردکلریمزہ اصلا بکزمہ من . » دیر ایدی .

۷ — افلاطون متوسط اولمق اوزرہ [مثل] قبول ایتیش ایدی . حمزہ افلاطونی
مودل ایدیتیرک حدود روحانیہ قبول ایدیوردی . اوچ عالم قبول ایتیمسیدہ بوندن ناشی
ایدی : عالم علوی ، عالم سفلی ، عالم روحانی . عالم علوی اوک و کوکدہ کیلر ، عالم سفلی یر
ویردہ کیلر ، عالم روحانی نفوس طالی ایدی یعنی نفوس مذهب توحیدہ عائد حقایق ایله
اتحادندن متشکل برعالمدر . وزرای محتوی اولان عالم عالم خصصہ ، نفوس ناطقہ عالمی دہ
عالم مساواتدر . ایکی عالم ویا ایکی یوکسک و نورانی اصل ، عالم روحانی و حسانی بعضی
کرہ عقل ایله نفسی اشعار ایدر . بعضاً بونلردہ ایکی شرفک ، ایکی غربک ؛ ایکی دال ،
ایکی بوداغک ایکی قبلہنک صاحبی دیرلرکہ رعمرلریمجہ نقض و ابطالہ یلشدکلری ایکی شریعت
مکہ ایله کربلادن عبارت اولان ایکی قبلہدر [۱] .

۸ — درزیلرک عالمه ویردکلری اوزون مدت ینہ قدمایی تقلیددن نشأت ایتیش ایدی .
فلاسفہ حیات کائناتی ادوار نجومہ آیربورلر ایدی ، درزیلردہ ادوار قبول ایتیشلردی .

۹ — درزیلر ایتیکوردہ تقلیدایدرک ، نمارلرک ، نیارلرک ، قربانلرک بی سود اولدینی
قبول ایله مشلردی . بوندن باشقا ایتیکور « نفس غایت لطیف عنصرلردن مرکبدر » دیور
ایدی . درزیلردہ بونی اخذ ایدرک « عقل ناریطیفدر ، ضد لطیفدر ، شفافدر [۲] » ، « عنصر عقل
ایله عنصر ضد مادہ لطیفہ عنصریہ بی تلقیح ایله نفس کلیہ بی تحریک ایتدیلر » [۳] دیمشلردی .

۱۰ — طاليس طالک عنصر ابتدائیسی بر جوهر کلی بہ ، صوبہ ارجاع ایدیور ایدی .

[۱] Exposé ، Abrégé [۲] کشف الحقایق

[۳] مجری الزمان ،

حزبه بونی ده اونوئمدی، کنیدیسی صویابدی، صوکه علیایه عیال اولدی. علتلرک روحی عیالهلدرکه خلقتک علقی در .

۵ — درزیلرده برنوع حروفیلکده وارددر. برکه کشف الحقایقه باقلم: [الف، باء، تا، تا] بربرینه بکزره یالکز الف اوزون، دیکرلری اگلی یازیلر.
الف، عقله دلیلدر. اوده امامدر، الف دیکدر. اوستنده نقطه اولمدینی کی آلتنده علامتده یوقدر .

باء نفسه دلیلدر . بوده حجتدر. آلتنده برنقطه وارددر . چونکه عقل ایله آره لرنده برحد وارددر که اوده ضد روحانی در . ضد امر باری به عاصی ، امامنه منافق اولمغله بانک نقطهسی آلتنده در . اکر ضد عاصی اولمابوب مطیع اولسیدی بانک نقطهسی اوستنده اولوردی ضد نفسی کچمکه ضد طرفدارلری نفس طرفدارلرندن ده اچوقدر .

تا، کله به دلیلدر. اوستنده ایکی نقطه اولمهسی کندندن اول ایچی حدک بولونمسه دلیلدر. تا، جناح ایمن در، بوده سابق در. نقطه سنک اوج اولمهسی کندندن اول اوج حدک بولونمسه دلیلدر. هراوچنک اگنه یازلمهسی اماملری اولان عقله اطاعت ایتدکرلندن ناشی در. [جیم، حا، خا] برشکلده یازلدقلری حالده آره لرنده چوق فرق وارددر . جیم ناطقک شریعت ظاهره سنه دلیلدر، آلتنده کی نقطه، آلتنده مستور اساس شریعتنه دلیلدر. خا، اساسک شریعتنه دلیلدر که تاویلدن عبارتدر، اوستنده کی نقطه ناطقک شریعتنه دلیلدر [جیم ایله خا]، صاغ وصولدر که هرایکیسی انسانی ضلالته سوق ایدر نجاه اورتده کی جاده ده در. خا قائم الزمانک شریعتنه دلیلدر که تکلیفمیز شریعت روحانی در . جیم، بوتون نوامیس نطقادن عبارت اولمغله او اسمی آلمش، خا، ده ناطقک خلیفهسی اولدیغندن او نام ایله بنام اولمشدر . خا، جیم ایله خانک یعنی ناطق ایله اساسک علملری محتوی اولدیغندن کنیدیسنه «خا» دلمشدر. بوندن باشقه خا، ابجد حسابیله سکزدر. قائم الزمان، جمله عرش یعنی مولانا ناک توحید وعبادتتی یوکه نان سکز ملائکه ناک، سکز وزرانک علمنی حاملدر .

بونک کی [میم، واو، نون] هپ برشیدریم محمد؛ واو وصی به، شکلری ده بوایکسنک شریعتلرینه دلیلدر، نون قائم الزمانک شریعتنه دلیلدر که ظاهری ده یوقدر، باطنی ده یوقدر، اوستنده کی نقطه قائم الزمانک قوت و سیف ایله ظهورینه دلیلدر .

شمعه بش حر قدر بوده شمعه توحید اولان جواهر مکنونه خمسبه اشاره در: اراده مشیت، کله، سابق، تالی «فتلی آدم من ربه کلمات فتاب علیه» نظم کریمنده کی (کلمات)

بش حرف اولوب شطینک عدد و حروفه مساوی بولوئه سی ادمه شطینل اسمنک ویرلمسته بادی اولونور [۱].

§ درزیل نظر نده هرشی برمرزدره: ارض صوبک کوپوکی دره، صو کلمه علیابه دلیدر، صومشیت ایله حاصلدره، مشیت ایسه نفس کیه نک شکیدر. مشیت عقلدن حاصلدره، موحدلرک هربری ارقاداشلرینه علتدره. عناصر معنای حقیقیده آتش، هوا، صو، ارض در بشنچی عنصر ایسه کوک و یامنظومه سما که عناصر اربعه دن باشقا بر عنصر دن حاصل اولور. معنای مجازیسی، عناصر روحانیه، ناطقک، اساسک، امامک، حجتک علملریدر. بشنچی عنصرده هیولی و یاتالی دره. [۲]

طول، عرض، عمق درزی اسلوبجه عقل، نفس و کلمه در [۳] «اهل حق شرایعک رموزاتی اوزره سالک، حقایقه ممتسک ایدیلر» [۴] یدی کوک «بسم الله ده کی یدی حرفک «ب، س، م، ا، ل، ل، ه، دالاتی کبی یدی داعیدر که یدی اقلیم صاحبی دره. اون ایکی برجده «الرحمن الرحیم» ده کی اون ایکی حرفک (ا، ل، ر، ح، م، ن، ا، ل، ر، ح، ی، م) دالاتی کبی اون ایکی اطه در که یدی داعی به مخصوصدر [۵].

ه — درزیلر انبیاء کرامدن اولوالعزم اولانلرینی [۶] البرلر: نوح، ابراهیم، موسی، عیسی، محمد علم الصلاة والسلام. بو ذوات کرامه ایکی شخص داهما علاوه ایدرلر: محمد بن اسماعیل، سعید

فقط بالاخره بوتون نطقا و انبیادن ایلدیشیکی کسمشلردر. درزیلر دلائل قرآنیه دن، امیله استفاده ایتشلر؛ شو قادار که ایسته دکاری کبی هوا و هوسه تبعاً تأویلاته صامشلردر. مثلاً «نور علی نوره» نظیم کریمنده برنجی نور قائم الزمان، ایکسنجی نور اونک حجتی دره. [تلك حدود الله - ويتعد حدوده - سورة نساء]، [ومن يتعد حدود الله - سورة طلاق] نظیم کریملرنده کی حدودی و زاده استعمال ایدرلر. کذا نظیم کریمده کی [ایات] ورزا معنایسته استعمال اولونبور. سورة فتحده کی «لوتزیلوا» نظیم کریمده داعیلر مذهب حاکمدن باشقه سنه دعوت ایدرلرسه، وظیفه رسالتلرینی تبدیل ایدرلرسه، درجه لرینک فوقه چیقارلرسه، امر اولوناندن باشقاسنی ویرلرسه، ممنوع اولان شیلردن بحث ایدرلرسه کی معنای ویریلور. طوفان محمد قرشی نک

[۱] Exposé - کشف الحقایق - الشمهة [۲] Abrégé، Exposé [۳] مجری الزمان [۴] Abrégé

Exposé [۵]

[۶] شرایع الهیه نک تأسیسی و تقریرینه اولانجه غیرتبله چالیشان، بو باده سخن و مشافه کوکس کره ن

دشمنلرینک دشمنلقرینه طایان ذوات کرامدر .. کلیات ابی البقاء

مذهبتك دنيايه یايلماسی صاییلور، صحابه کرامدن سامان فارسی ایله مقداد عقل ایله نفس،
سوره لقمانده کی لقمانك اوغلنه وصی سلیمانك حضرت پیغمبره وصی اولویور. قلمه نفس
دینور... الخ .

فصوص شرعیهدن تمامیه استفاد لرینه رغماً حضرت پیغمبر علیه الصلاة والسلام
اقدیمزه اقتدا خصوصنده بك چوق اوزاقده قالمشردر .

و — مذهب کتابلرنده درزیلرک مبادیسی آره سنده کی فرقلربارز برصورتده کوریا یور،
هرنه قدار درزی کتابلری کیزلی طو تیلویور سده ینه منتشر اولمش، برچوقلری اله کچمش در.
بو فرقك ، بو اختلافك سببی شویله کوسته ریایور : عقائد کتابلری درزیلرک مذاهب
اوله لرینه متعلق دکیلر، کنیدی لرینی جماعته تقدیم ایده جک کیمسه لر^۱ اعترافه مخصوصدر.
بوندن مقصوده بونلرک مقدمات دینییه مخالف اولدیغی ارا^۲ در. ترتیب اولونان سؤال^۳
وجواب ایله برهالمرك اساسی تعیین اولونیورده شهیدن وارسته اولونیور ، کنیدی سنده
اطمئنان حاصل اولویور. چونکه بونلر سزه اصل قانون کتابلری کافی کلیور [۱] .

مذهب اصلیده بر طاقم مظالم نقطه لر واردر :

۱ — السیره المستقیمه ده ذکر اولوندیغی وجعفر صادقدن نقل ایدیلدیکی اوزره هراوچ
آدم ارکک و دیشیدن اولویور. حال بو که درزی قاعده سی موجب^۴ سبب الاسباب و کنزلن^۵
ایقن واستجاب ، ده خالق اولادیم صفا اولان عقل یکلینی کیندی نور شعشعانیسندن ،
آدم عاصی وناسیدن یتیش دوراول یارآمشدر [۲] .

عقلک نورندن آدم عاصی اولان نفسی ، نفسک نورندن آدم ناسی و جزئی اولان کله
نورینی یارآمشدر. آدم عاصی وناسی و یا اخوخ و شرح و یا نفس کله و کله آدم و حوادر ،
زوجین در . انسان صوری ایسه ارکک و دیشیمز اوله رق ماده ارضدن متشکلدر .

موحدلرک تعلیمی شونی کوستریور که خالق بودنیایی شمیدیکی کی ارککدن ، دیشیدن
اختیاردن ، کنجیدن بویوکن ، مرکب قیلنمشدر نه کیم مقتنی^۶ الاسباب و مجالس الرحمة
للاولیاء والابرار ، ده بویله افاده ایدیور .

فقط دنیاك مدتی بك اوزون اولقله یتیش انقلاب و یادور انناسنده اوراده یشایان
موجودات دور حاضرده یشایان موجوداتك انسان اسمنی^۷ الدقلری کی انسان اسمنی

Abrégé [۱]

[۲] حزه سبب الاسبابده کیندی سوزلرینی یا کلش اکلایان داعیلردن برینه جواب ویریور، بونک
موضوعی ایله کشف الحقایقك موضوعی آراسنده بك چوق مشابته واردر .

الماملشردی . بونکه برابر هیچ بر عصریوق ایدی که عقل مخلوقاتی وحدت حاکمه دعوت ایتماش اولسون . « مونالانک عقل کلی بی ابداعندن آدم صفانک ظهورینه ؛ ملائکه نکه آدمه سجده سنه قادر ناسوته ویریلان وعالمه ظاهر اولان اسماء مختلفه سنی باشقا کتابده ذکر ایده جکم ، بومدت تام یتمش دوردر . هر دور اراسنده یتمش هفته وهر هفته اراسنده یتمش سنه واردر . هر سنه سزک صایکزله بیک سنه ایدر . هر دورده کی عقلک وضدک اسملرینی ذکر ایده جکم . بزم بو دورده انسان دیدیکمز کی اصحاب ادواره نه اسم ویربورلرسه اونی ذکر ایده جکم » [۱] .

۲ — برنجی ملاحظه دن تولد ایدن ایکنجی بر ملاحظه داهواردر : هراکی آدم عقل کلیدن انجاق یتمش دورصو کرا یارادلمشدر ، بونکه برابر بوتون بوزمانده ضدروحانی نکه یعنی ابلیسک وارانی مناسبتی ایله عقل کلی نفسی کلیه نکه وجودینی ایسته یور ، ضدک تشبثنه قارشینی نفسی معاون کی آرایوردی ، نفس کلیه وارایدی . حمزه به کوره بوتون حدود روحانیه هر عصرده ، هر زمان موجود ایدی .

ایشته بواکی نقطه مظالم در ، تناقضلری محتویدر .

۳ — اوج آدم مناسبتی ایله نفس عقله نظر آدیشی فقط دیکر وزرایه نسبتله ارکک اولویور . بوخصوص ارکک ، دیشی بی معنای حقیقیده بولندیرمیور [۲] .

۴ — آدم صفاشطیل اسمنی آله دن اول متعدد ظهورلرده بولونیور . شطیل هندستانک برشهرنده طوغویور ، صو کرا ملکر طرفندن کندیسنه سجده اولونتی اوزره کوندریلیور . شطیل انسانلر اراسنده ایلك تجلی به مظهر اولاندر . فقط دیکر وزراعی الدوام عقل کلینک رفاقتده بولونیورلر .

دیمک که بووزرانک تشکیلات مخصوصه سی واریمش . چونکه تناسخ مذهبی موجبجه ارواحک عددینه ، تدریجی برصورتده وفات ایدن اجسامک تولدینه انجاق یتمش دور صو کرا باشلایه جق دوردن باشلانیه بیلیر .

۵ — صورت انسانیه موادارضدن متشکلدر . آدم توژدن ، طوپراقدن بارادلماشدر . اراده الهیه صورت انسانیه نکه ارککسز ، دیشیسز اوله دق مواد ارضدن تکونی اقتضا ایتمکله شمدیکی کی صنفلری آری ، هیئتلری باشقا ارکک دیشی ، چوجق ، بالغ ، اختیار ، جنین ، کنج ، بیاض ، سیاه حاصل اولمش ایدی . بو تگون سکنه سز بیت معمور کی ایدی . فقط

[۱] کشف الحقایق

Abrégé [۲]

حُفوس ناطقه‌ی قبوله‌مه‌با ایدی. حکیم قادر، عات اولی یعنی عقل کلی ماده‌سندہ مستقر اولان ارواح مجردہ بی اورایه قویور، نفوس ابدانہ حلول ایدنجه شمدیکی کبی کوچوکلک، بوبوکلک، اویقو و اویانیق، اولوم، دیریلک و سائرہ حلالرینی کسب ایدیور ایدی. الله مرشیشی چفت یار اتمش ایدی: نور و ظلمت، کمال و نفس، طاعت و معصیت کبی. چونکه یالکیز کندیسنی وحید ایدی، خالق ایریجه اونلره تکلم، صناعتلری، منافع و مضراتی تعلم ملکه‌سنی و سائرہ احسان اتمش ایدی. شوفاقدار که اونلر جاهل، حقایقی بیلمز، خالق طاینمز کیمسه لر ایدی، اونلر عمللریله طالبه اولونه‌ماز، ضلالتلریله عذاب و عقاب کورمز لر ایدی. [۱]

حال بوکه شو یولده اوچ درلوده سوبله یورلر:

شطنیل بن دابیل باباسز، اناسز ایدی، چونکه بالذات امام اولدی - ارضدن متشکل ایدی، چونکه ارضه قیاس اولونان مؤمنلر اراستده یوکسه‌لمش ایدی - خالق اونو اویله یار اتمش ایدی. چونکه اونو نور محضدن تشکیل اتمش ایدی. [۲]

۶ - «انوار روحانیه ضدک اطرافنی آلدی، عقل اردندن، نفس اوگندن، کلمه وصولندن سابق و تالی صاغندن صاردی: اونو یوله کتیرمک، طاعت باری به کورتورمک ایسته‌دیلر. ضد ایسه استکفاف ایتدی. قاچه‌جق پر آرادی، یوقاریده و آشاغیدن باشقا بر یر بوله‌مدی، یوقاری به چیقہ‌مدی، چونکه طاعت جهتی ایدی، آرتیق معصیت جهتی اولان اشاغی به ایندی. بوجیتی ایضاح بک-کلدیر. نه به انوار روحانیه ضدک اطرافنی آلیور؟؛ ضد آت طرفه قاچق ایسته‌بور، بوقاچه‌جق یری اولجه تالی قبايه مازمی ایدی؟ آکلاشیلدیور که اراده کلیه اولان حمزه آچق اولان اشاغی قبايه کوجی تیمور، بوتون انوار روحانیه ضدی یوله کورتوره‌میورلر.

۷ - برطاق استدالات اغفالکارانه ایله صفات الهیه بی ذوق و هووسلر بنه کوره اویدریورلر: «مولانا قدیم‌ده دکیلدیر، ازلی‌ده دکیلدیر. زیرا قدیم و ازلی مخلوقدر اونک نفسی‌ده یوقدر، روحی‌ده یوقدر که مخلوقاته بکزمه‌سین، نه شخصی، نه جسمی، نه شعی، نه صورتی، نه جوهری، نه عرضی یوقدر. اعداد، ازواج، افراددن منزله در آیاقده دکیلدیر. اوتوریچی دکیلدیر. نه اویور، نه اویانیق طوریر نه کیدر، نه کلیر، نه کچر، نه لطیف‌در، نه کشیف، نه قوی‌در، نه ضعیف [۳]»، «انسان صورتنده در فقط این، کیف، کم کبی

[۱] مجری الزمان - Abrégé

[۲] Abrégé

[۳] کشف الحقایق

اعراضدن منزدر، آتی یوقدر، قانی یوقدر، دریمی یوقدر، ثقاتی یوقدر شکلی انسانه
 شکلی در شوقادار که محسوس دکیلدر، بیز ایچمز، الله من، . . . [۱]
 نمونه اولق اوزره دکر اولونان بو مسالر مذهب اصلیده نه مظلم نقطه لر بولندیفته
 دلالت ایدر .

ایزمیری

اسماعیل مفی

۱۵ حزیران - ۳۰ سنه ۹۲۶

